

Educación Primaria

3º nivel

Programación didáctica

CEIP PLURILINGÜE ISIDRO PARGA PONDAL

CURSO: 2019 - 2020

INDICE

	Apartado	Páx.
1.	Introdución e contextualización	
2.	Obxectivos xerais de Educación Primaria	
3.	Competencias Clave	
4.	Áreas	
4.1	Lingua Castelá e Literatura	
4.2	Matemáticas	
4.3	Ciencias da Natureza	
4.4	Ciencias Sociais	
4.5	Valores Sociais e Cívicos	
4.6	Lingua Galega e Literatura	
5.	Materiais e recursos didácticos	
6.	Procedementos e instrumentos de avaliación	
7.	Procedementos para avaliar a propia programación	
8.	Mínimos esixibles	
9.	Medidas de recuperación para alumnado con áreas pendentas	
10.	Medidas de atención á diversidade	
11.	Programación de educación en valores	
12.	Accións de contribución ao Proxecto Lector	
13.	Accións de contribución ao Plan TIC	
14.	Accións de contribución ao Proxecto Lingüístico	
15.	Accións de contribución ao Plan de Convivencia	
16.	Actividades Complementarias e Extraescolares	

	Apartado	Pág.
17.	Anexos	
17.1	Área de Música	
17.2	Área de Plástica	
17.3	Área de Lingua Estranxeira: Inglés	
17.4	Área de Educación Física	
17.5	Área de Relixión Católica	

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A programación, no contexto pedagóxico, é o conxunto de accións que transforman as intencións educativas mais xerais en propostas didácticas concretas que permiten acadar os obxectivos e as competencias propostas.

A continuación paso a presentar a programación docente para o alumnado de 3º nivel de Educación Primaria do colexio CEIP Plurilingüe Isidro Parga Pondal ubicado en Santa Cruz, concello de Oleiros. O grupo está composto por 50 alumnos/as distribuidos/as en dúas aulas, unha con 24 alumnos/as e outra con 26.

Os/as profesores/as tutores/as son:

- Emma Soutiño/ Dolores Silva (3ºA).
- Elena Vázquez (titora de 3ºB)

Os/as mestres especialistas adscritos/as a este nivel de Educación Primaria para o presente curso 2019 – 2020 son:

- Belén Suárez: L. Inglesa
- Martiño Riera: Arts
- Jose Luis Almanco: Música
- Carolina Calzada : especialista en Pedagogía Terapéutica.
- .Manuel Sande Rey: Educación Física.
- Mª Esperanza García Pernas: Relixión católica

O noso Centro está acollido á Rede de Centros Plurilingües de Galicia e neste nivel educativo impártese Educación Plástica en lingua inglesa.

No terceiro curso hai seis alumnos/as con NEAE, cun reforzo educativo. Estes/as alumnos con necesidades serán atendidos/as, ademais de polos/as tutores/as e especialistas, pola mestra de Pedagogía Terapéutica.

COORDINADORA de nivel: Emma Soutiño

2. OBXECTIVOS XERAIS DE EDUCACION PRIMARIA

A Educación Primaria contribuirá a desenvolver nos nenos e as nenas as capacidades que lles permitan:

- a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.
- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza nun mesmo, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.
- c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos, que lles permitan desenvolverse con autonomía no contorno familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.
- d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres, e a non discriminación de persoas con minusvalidez.
- e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a castelá, e desenvolver hábitos de lectura.
- f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas, e desenvolverse en situacións cotiás.
- g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser capaces de aplicarlos ás situacións da súa vida cotiá.
- h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura.
- i) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e a comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.
- l) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas, e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.
- m) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
- n) Conocer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.
- ñ) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os contornos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas.
- o) Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.

3. COMPETENCIAS CLAVE

INDICADORES E DESCRITORES DE 1ª E 2ª AVALIACIÓNS (algúns indicadores e descritores tamén na 3ª aval.)

COMPETENCIA	INDICADORES	DESCRITORES
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Coidado do contorno ambiental e dos seres vivos	<ul style="list-style-type: none"> • Interactuar co contorno natural de xeito respectuoso. • Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible. • Respectar e preservar a vida dos seres vivos do seu contorno. • Tomar conciencia dos cambios producidos polo home no contorno natural e as repercusións para a vida futura.
	Vida saudable	<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico. • Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte ao coidado saudable deste.
	A ciencia no día a día	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá. • Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante. • Manexar os coñecementos sobre <i>ciencia e tecnoloxía</i> para solucionar problemas e comprender o que acontece a noso arredor.
	Manexo de elementos matemáticos	<ul style="list-style-type: none"> • Manexar a linguaxe matemática con precisión en calquera contexto. • Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.

	Razoamento lóxico e resolución de problemas	<ul style="list-style-type: none"> • Aplicar os coñecementos matemáticos para a resolución de situacións problemáticas en contextos reais e en calquera materia. • Realizar argumentacións en calquera contexto con esquemas lóxico-matemáticos. • Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.
<i>Comunicación lingüística</i>	Comprensión: oral e escrita	<ul style="list-style-type: none"> • Comprender o sentido dos textos escritos. • Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos... • Disfrutar coa lectura.
	Expresión: oral e escrita	<ul style="list-style-type: none"> • Expresar oralmente, de xeito ordenado e clara, calquera tipo de información. • Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos. • Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
	Normas de comunicación	<ul style="list-style-type: none"> • Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor... • Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.
	Comunicación noutras linguas	<ul style="list-style-type: none"> • Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso desta. • Manter conversacións noutras linguas sobre temas cotiáns en distintos contextos. • Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación. • Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.

<i>Competencia dixital</i>	Tecnoloxías da información	<ul style="list-style-type: none"> • Empregar distintas fontes para a busca de información. • Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade. • Elaborar e publicitar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
	Comunicación audiovisual	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas. • Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.
	Utilización de ferramentas dixitais	<ul style="list-style-type: none"> • Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento. • Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria. • Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.
<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Respecto polas manifestacións culturais propias e alleas	<ul style="list-style-type: none"> • Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial. • Valorar a interculturalidad como unha fonte de riqueza persoal e cultural. • Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.
	Expresión cultural e artística	<ul style="list-style-type: none"> • Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos. • Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián. • Elaborar traballos con sentido estético.
<i>Competencias sociais e cívicas</i>	Educación cívica e constitucional	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola. • Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.
	Relación cos demais	<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en

		<p>situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en contornos de participación establecidos. • Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
	Compromiso social	<ul style="list-style-type: none"> • Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores. • Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela. • Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades. • Involucrarse ou promover accións cun fin social.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</i>	Autonomía persoal	<ul style="list-style-type: none"> • Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias. • Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas. • Ser constante no traballo superando as dificultades. • Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
	Liderado	<ul style="list-style-type: none"> • Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos. • Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades propias. • Priorizar a consecución de obxectivos de grupo a intereses persoais.
	Creatividade	<ul style="list-style-type: none"> • Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema. • Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa. • Encontrar posibilidades no contorno que outros non aprecian.

	Emprendimiento	<ul style="list-style-type: none"> • Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos. • Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas. • Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou os proxectos. • Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.
<i>Aprender a aprender</i>	Perfil de aprendiz	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas... • Desenvolver as distintas intelixencias múltiples. • Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe. • Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
	Ferramentas para estimular pensamento	<ul style="list-style-type: none"> • Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente... • Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos
	Planificación e da avaliación aprendizaxe	<ul style="list-style-type: none"> • Planificar os recursos necesarios e os pasos a realizar no proceso de aprendizaxe. • Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios. • Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe. • Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

4. ÁREAS

Traballar por competencias na aula supón unha reflexión e unha reconfiguración dos contidos desde un enfoque de aplicación que permita o entramento destas. As competencias non se estudan, nin se ensinan, entréñanse. Para iso, xeraremos tarefas de aprendizaxe onde favorezamos nos alumnos a aplicación do coñecemento mediante metodoloxías de aula activas.

Abordar cada competencia de maneira global en cada unidade didáctica é inabarcable polo que cada unha estruturase en indicadores, grandes pilares que permiten describila dunha maneira máis precisa.

O indicador sigue sendo demasiado xeral, polo que o descompoñemos en descritores da competencia que «describen» ao alumno competente neste ámbito.

Incidiremos no adestramento de tódalas competencias en tódalas áreas de xeito sistemático.

Respectando o tratamento específico nalgunas áreas, os **elementos transversais**, tales como, a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as Tecnoloxías da Información e a Comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional traballaranse desde todas as áreas posibilitando e favorecendo que o proceso de ensino-aprendizaxe dos alumnos sexa o máis completo posible.

Por outra parte, o desenvolvemento de **valores**, presentes tamén en todas as áreas, axudará a que os nosos alumnos aprendan a desenvolverse desde uns determinados valores que constrúan unha sociedade ben consolidada na que todos poidamos vivir.

A diversidade de alumnos cos seus estilos de aprendizaxe diferente levaranos a traballar desde as **diferentes potencialidades** con que contén, apoiándonos sempre nas súas fortalezas para poder dar resposta as súas necesidades.

4.1 ÁREA DE LINGUA CASTELÁ E LITERATURA

CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE LINGUA CASTELÁ AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

O desenvolvemento desta competencia nesta área curricular permítenos utilizar, interpretar e expresar con claridade situacións cotiás que conteñan elementos matemáticos. Ofrece a posibilidade de usar a actividade matemática en contextos variados empregando a linguaxe como instrumento para comunicarse e expresarse.

Os descritores que empregaremos fundamentalmente na área de Lingua Castelá serán:

- Interactuar co entorno natural de maneira respectuosa.
- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.
- Tomar conciencia dos cambios producidos polo home no entorno natural e as repercusións para a vida futura.
- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.
- Xerar criterios persoais acerca da visión social sobre a estética do corpo humano fronte ao seu coidado saudable.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.
- Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.

Comunicación lingüística

A expresión oral e a expresión escrita requiren dun adestramento en cada unha das áreas. De forma sistemática procuraremos adestrar polo menos un descriptor en cada unha das unidades didácticas. Trataremos de que adquiran as destrezas comunicativas no uso da linguaxe. Será unha prioridade dotar ao alumnado de estratexias que favorezan unha correcta aprendizaxe e que lle asegure un manexo efectivo nas situacións cotiás e en diferentes contextos nos que se encontre.

Os descritores que utilizaremos na área de Lingua Castelá e Literatura serán:

- Comprender o sentido dos textos escritos.
- Captar o sentido das expresións orais: órdenes, explicacións, indicacións, relatos...
- Disfrutar coa lectura.
- Expresar oralmente de maneira ordenada e clara calquera tipo de información.
- Empregar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.
- Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.
- Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de asignaturas diversas.

Competencia dixital

Ser competente na utilización das tecnoloxías da información e a comunicación como instrumento de traballo intelectual inclúe utilizalas na súa dobre función de transmisoras e xeradoras de información e coñecemento. Faise necesario o manexo de ferramentas dixitais para a adquisición de información transformándoa en coñecemento.

Na área de Lingua Castelá e Literatura adestraremos os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais

A través das diferentes áreas podemos coñecer o mundo no que vivimos, o contorno que nos rodea e os seus cambios, polo que esta competencia nos pode dar unha visión diferente desde a perspectiva das diferentes manifestacións culturais e a forma de expresión artística.

Os descritores que adestraremos nesta competencia na área de Lingua Castelá e Literatura son:

- Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

A área de Lingua Castelá e Literatura permítenos desenvolver actitudes e valores que nos axudarán a desenvolvernos na sociedade en que vivimos. Os indicadores desta competencia poden facilitar o adestramento de cada un destes descritores:

- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e na resolución de conflitos.
- Amosar dispoñibilidade para a participación activa en contornos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto polos distintos ritmos e potencialidades.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Aprender a aprender

A competencia de aprender a aprender supón dispoñer de habilidades para iniciarse na aprendizaxe e ser capaz de continuar aprendendo de xeito cada vez máis eficaz e autónoma de acordo con aquilo que consideramos. Dende todas as áreas se ve a necesidade de traballar de forma explícita a confianza nun mesmo para poder traballar cos outros e o gusto por aprender.

Os descritores que utilizaremos para adestrar esta competencia na área de Lingua Castelá e Literatura son:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.
- Planificar recursos necesarios e pasos a realizar no proceso de aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigurosa dos contidos.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

A área de Lingua Castelá e Literatura esixe un proceso de ensino-aprendizaxe activo. O enfoque comunicativo radica na necesidade de empregar a lingua. Será necesario iniciar ao alumnado no adestramento de diferentes habilidades de emprendemento como forma de consolidar distintas ferramentas para comunicarse.

Neste caso, os descritores a adestrar na área de Lingua Castelá e Literatura son:

- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.
- Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.
- Encontrar posibilidades no entorno que outros non ven.
- Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou proxectos.
- Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.

CONCRECIÓN CURRICULAR

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL. FALAR E ESCOITAR				
<ul style="list-style-type: none"> • a • c • d • e 	B1.1. Estratexias e normas para o intercambio comunicativo: participación; exposición clara; escoita; respecto á quenda de palabra; respecto polos sentimentos, experiencias, ideas, opinións e coñecementos dos e das demais.	B1.1. Participar en situacións de comunicación, dirixidas ou espontáneas, respectando a quenda de palabra e a intervención dos e das demais.	LCB1.1.1. Expresa de forma global, ideas, opinións e sentimentos con certa claridade.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CSC
			LCB1.1.2. Aplica as normas sociocomunicativas: escoita atenta, espera de quendas, respecto da opinión dos e das demais.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CSC
<ul style="list-style-type: none"> • b • e 	B1.2. Comprensión e expresión de mensaxes verbais e non verbais, especialmente xestos e ton de voz que complementen o significado da mensaxe.	B1.2. Recoñecer a información verbal e non verbal dos discursos orais e integrala na produción propia.	LCB1.2.1. Integra de xeito global os recursos verbais e non verbais para comunicarse oralmente, identificando o valor comunicativo destes.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
			LCB1.2.2. Exprésase cunha pronunciación e unha dicción correctas.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • e 	B1.3. Participación en situacións de comunicación, espontáneas e dirixidas, utilizando un discurso cunha secuencia lineal sinxela.	B1.3. Expresarse con coherencia básica de forma oral para satisfacer necesidades de comunicación en diferentes situación de aula.	LCB1.3.1. Participa activamente e con coherencia básica en diversas situacións de comunicación: <ul style="list-style-type: none"> - Diálogos - Exposicións orais seguindo un modelo, e guiadas, con axuda, cando cumpra, das tecnoloxías da información e da comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CD • CAA • CSC • CSIEE

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> • b • e 	B1.4. Dedución das palabras evidentes polo contexto. Interese pola ampliación de vocabulario. Creación de redes semánticas sinxelas.	B1.4. Facer hipóteses sobre o significado de palabras evidentes a partir do seu contexto de uso.	LCB1.4.1. Identifica polo contexto o significado de distintas palabras.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
			LCB1.4.2. Utiliza o vocabulario axeitado a súa idade para expresarse con progresiva precisión nos diferentes contextos de comunicación.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA
<ul style="list-style-type: none"> • b • d • e • i 	B1.5. Comprensión global e específica de textos orais de diversa tipoloxía e procedentes de diversas fontes (producción didáctica, gravacións, medios de comunicación).	B1.5. Recoñecer o tema e as ideas principais de textos orais breves e sinxelos de diferente tipoloxía, segundo a forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos).	LCB1.5.1. Comprende de forma global a información xeral de textos orais de uso habitual, do ámbito escolar e social, identifica o tema e selecciona as ideas principais: noticias, contos, folletos informativos, narracións, textos científicos, anuncios publicitarios, receitas médicas....	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA
			LCB1.5.3. Responde preguntas sinxelas correspondentes á comprensión literal.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
			LCB1.5.4. Utiliza de xeito guiado a información recollida, para levar a cabo diversas actividades en situacións de aprendizaxe.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> • b • d • e • i 	B1.5. Comprensión global e específica de textos orais de diversa tipoloxía e procedentes de diversas fontes (producción didáctica, gravacións, medios de comunicación).	B1.6. Utilizar os medios de comunicación social como instrumento de aprendizaxe.	LCB1.6.1. Utiliza de xeito guiado os medios audiovisuais e dixitais para obter información.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CD • CAA
			LCB1.6.2. Transforma en noticias sinxelas feitos cotiás próximos á súa realidade, imitando modelos.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC
			LCB1.6.3. Comprende de forma global o contido principal dunha entrevista,	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CD

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			noticia ou debate infantil procedente dos medios de comunicación.	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSC
<ul style="list-style-type: none"> b e 	<p>B1.6. Audición e reprodución de textos adecuados ao nivel que estimulen o seu interese.</p> <p>B1.7. Dramatizacións de textos literarios adaptados á idade e de producións propias.</p>	B1.7. Reproducir textos axeitados aos seus gustos e intereses.	<p>LCB1.7.1. Reproduce de memoria textos literarios, non literarios e propios, sinxelos e breves, axeitados aos seus gustos e intereses.</p> <p>LCB1.7.2. Interpreta diferentes personaxes, reflectindo as súas características esenciais, memorizando e representando as súas accións e xestos máis definitorios.</p>	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA CCEC CCL CAA CCEC
<ul style="list-style-type: none"> b e 	B1.8. Produción de textos orais sinxelos de diferente tipoloxía.	B1.8. Producir textos orais adecuados ao nivel dos xéneros máis habituais imitando modelos, atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos).	<p>LCB1.8.1. Elabora comprensiblemente textos orais breves e sinxelos do ámbito escolar e social, adecuados ao nivel, imitando modelos.</p> <p>LCB1.8.2. Organiza o discurso cunha secuencia coherente elemental, utilizando nexos básicos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA CSIEE CCL CAA CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> a b e 	B1.9. Estratexias para utilizar a linguaxe oral como instrumento de comunicación e aprendizaxe: escoitar e preguntar.	B1.9. Utilizar de xeito efectivo a linguaxe oral: escoitar e preguntar.	LCB 1.9.1. Emprega de xeito efectivo a linguaxe oral para comunicarse e aprender: escoita e pregunta para asegurar a comprensión.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA CSC CSIEE
BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA. LER				
<ul style="list-style-type: none"> b e 	B2.1. Lectura, en silencio e en voz alta, de distintos tipos de texto próximos á súa experiencia.	B2.1. Ler en voz alta e en silencio diferentes textos.	LCB2.1.1. Le en voz alta, sen dificultade, diferentes tipos de textos apropiados á súa idade.	<ul style="list-style-type: none"> CCL

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			LCB2.1.2. Le en silencio textos sinxelos próximos á súa experiencia.	• CCL
• e	B2.2. Comprensión de textos de diversa tipoloxía, adecuados á súa idade, lidos en voz alta e en silencio, segundo a súa tipoloxía e valorando a lectura como medio para ampliar o vocabulario e fixar a ortografía correcta.	B2.2. Comprender distintos tipos de textos adaptados á súa idade e valorar a lectura como medio para ampliar o vocabulario, fixar a ortografía correcta e como gozo persoal.	LCB2.2.1. Resume, respondendo a preguntas e reflectindo as ideas principais, textos de diversa tipoloxía textual.	• CCL • CAA
			LCB2.2.2. Distingue en textos do ámbito escolar e social e de forma xeral, entre as diversas tipoloxías atendendo á forma da mensaxe (descriptivos, narrativos, dialogados, expositivos) e á súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos).	• CCL • CAA
			LCB2.2.3. Elabora glosarios coas novas palabras.	• CCL • CAA
• b • e	B2.3. Utilización de estratexias para a comprensión lectora de textos: consideración do título e das ilustracións. Identificación de palabras crave. Uso do dicionario.	B2. 3. Utilizar de xeito guiado estratexias elementais para a comprensión lectora de textos moi sinxelos de diversa tipoloxía.	LCB2.3.1. Identifica as palabras clave dun texto.	• CCL • CAA
			LCB2.3.2. Activa, de forma guiada, coñecementos previos para comprender un texto.	• CCL • CAA
				• CCL • CAA
			LCB2.3.4. Relaciona a información contida nas ilustracións coa información que aparece no texto.	• CCL • CAA
			LCB2.3.5. Iníciase na utilización do dicionario de xeito guiado.	• CCL

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
				• CAA
• e	B2.4. Gusto pola lectura. B2.5. Selección de libros segundo o gusto persoal.	B2.4. Ler por propia iniciativa diferentes tipos de textos.	LCB2.4.1. Dedicar momentos de lecer para a lectura voluntaria.	• CCL
			LCB2.4.2. Selecciona textos do seu interese en función dos seus gustos e preferencias.	• CCL
			LCB2.4.3. Identifica e resume o argumento de lecturas realizadas e dá referencias básicas, como o título.	• CCL • CAA
• e • i	B2.7. Uso da biblioteca para a procura de información e utilización da mesma como fonte de información e lecer.	B2.5. Usa a biblioteca para localizar libros axeitados aos seus intereses.	LCB2.5.1. Consulta na biblioteca, de xeito guiado, diferentes fontes bibliográficas e textos en soporte informático para obter información sobre temas do seu interese e necesarios para as súas tarefas de aula.	• CCL • CD • CAA
• a • b • e	B2.8. Iniciación á creación da biblioteca persoal.	B2.6. Mostrar interese por ter unha biblioteca propia.	LCB2.6.1. Coida, conserva e organiza os seus libros.	• CCL • CSC
• a • e	B2.9. Identificación da finalidade das mensaxes transmitidos polo texto.	B2.7. Identifica a estrutura de diferentes textos lidos, centrándose na interpretación do seu significado.	LCB2.7.1. Diferencia, con axuda, entre información e publicidade.	• CCL • CAA • CSC
				• CCL • CAA • CSC
• b • e	B2.10. Utilización guiada das Tecnoloxías da Información e Comunicación para a procura	B2.8. Utilizar de xeito guiado as Tecnoloxías da Información e	LCB2.8.1. Utiliza, de xeito guiado, as Tecnoloxías da Información e a	• CCL • CD

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• i	da información.	Comunicación para a procura da información.	Comunicación para buscar información.	• CAA
BLOQUE 3. COMUNICACIÓN ESCRITA. ESCRIBIR				
• b • e • m	<p>B3.1. Producción de textos de diversa tipoloxía atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos) para comunicar coñecementos, experiencias e necesidades.</p> <p>B3.2. Cohesión do texto: mantemento do tempo verbal, puntuación, concordancia básica.</p> <p>B3.3. Aplicación das normas ortográficas axeitadas ao nivel.</p>	B3.1. Producir textos seguindo un modelo con diferentes intencións comunicativas, cohesivas de xeito elemental, aplicando as regras ortográficas de nivel e coidando a presentación.	LCB3.1.1. Escribe, con axuda e en diferentes soportes, textos sinxelos propios da vida cotiá, do ámbito escolar e social, utilizando elementos de cohesión básicos: noticias, contos, folletos informativos, narracións, textos científicos, anuncios publicitarios, receitas, instrucións, normas....	• CCL • CD • CAA
			LCB3.1.2. Respecta as normas gramaticais e ortográficas básicas, propias do nivel.	• CCL
			LCB3.1.3. Reproduce textos ditados sinxelos.	• CCL
			LCB3.1.4. Presenta os seus traballos con caligrafía clara e limpeza: evitando riscos, inclinación de liñas etc.	• CCL • CAA
	B3.4. Valoración da propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros.	B3.2. Valorar a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros.	LCB3.2.1. Valora a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros.	• CCL • CSC
• b • e	<p>B3.5. Normas e estratexias para a produción de textos: planificación (función, destinatario, xeración de ideas, estrutura...). Textualización en frases elementais con secuencia lineal.</p> <p>B3.6. Revisión e mellora do texto.</p>	B3.3. Aplicar, con axuda, todas as fases do proceso de escritura na produción de textos escritos de distinta índole: planificación, textualización, revisión e reescritura.	LCB3.3.1. Emprega, de xeito guiado e segundo modelos, estratexias de planificación, textualización e revisión do texto.	• CCL • CAA • CSIEE
			LCB3.3.2. Utiliza, con axuda e para escribir textos sinxelos, borradores	• CCL

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			que amosan: a xeración e selección de ideas, a revisión ortográfica e da secuencia coherente do escrito.	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> b e i 	B3.7. Creación de textos utilizando a linguaxe verbal e non verbal con intención informativa: carteis publicitarios. Anuncios. Cómic.	B3.4. Elaborar proxectos individuais ou colectivos de carácter informativo sobre diferentes temas do área.	<p>LCB3.4.1. Elabora, de forma guiada, gráficas sinxelas a partir de datos obtidos de experiencias realizadas.</p> <p>LCB3.4.2. Elabora e presenta, de forma guiada, textos sinxelos, que ilustra con imaxes, en diferentes soportes (papel e dixital), de carácter redundante co contido: carteis publicitarios, anuncios e cómic.</p>	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA CCL CD CAA CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> a d e m 	B3.8. Uso dunha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.	B3.5. Usar unha linguaxe respectuosa coa diversidade, evitando expresións discriminatorias e prexuízos.	LCB3.5.1. Exprésase, por escrito, evitando unha linguaxe non sexista e non respectuosa coas diferenzas.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
<ul style="list-style-type: none"> e i 	B3.9. Creación de textos utilizando as Tecnoloxías da Información e a Comunicación de xeito guiado.	B3.6. Utilizar as Tecnoloxías da Información e a Comunicación de modo eficiente e responsable para presentar as súas producións.	LCB3.6.1. Usa con axuda as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para escribir, presentar os textos e buscar información.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CD CAA
<ul style="list-style-type: none"> e i 				<ul style="list-style-type: none">
BLOQUE 4. COÑECEMENTO DA LINGUA				
<ul style="list-style-type: none"> b e 	<p>B4.1. A palabra.</p> <p>B4.2. Recoñecemento das distintas clases de palabras (nome, verbo, adxectivo, pronomes, artigos). Características e uso de cada clase</p>	B4.1. Aplicar os coñecementos básicos sobre a estrutura da lingua, a gramática (categorías gramaticais), o vocabulario (formación e significado das palabras e campos semánticos), así como as regras	LCB4.1.1. Recoñece e identifica as categorías gramaticais básicas: presentar ao nome, substituír ao nome, expresar características do nome, expresar acción.	<ul style="list-style-type: none"> CCL

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	de palabra. B4.3. Tempos verbais: presente, pasado e futuro. B4.4. Ortografía: utilización das regras básicas de ortografía e puntuación.	de ortografía para favorecer unha comunicación máis eficaz.	LCB4.1.2. Utiliza con corrección os tempos verbais: presente, pasado e futuro, ao producir textos orais e escritos.	• CCL
			LCB4.1.3. Diferenza familias de palabras.	• CCL
			LCB4.1.4. Utiliza as normas ortográficas básicas.	• CCL
• e	B4.5. Recoñecemento das distintas clases de palabras (nome, verbo, adxectivo, pronomes, artigos). Características e uso de cada clase de palabra. B4.6. Vocabulario. Frases feitas. Formación de substantivos, adxectivos e verbos.	B4.2. Desenvolver as destrezas e competencias lingüísticas a través do uso da lingua.	LCB4.2.1. Utiliza palabras sinónimas, antónimas, polisémicas, frases feitas, na expresión oral e escrita.	• CCL
				•
				•
• b • e	B4.8. Clases de nomes: comúns e propios.	B4.3. Desenvolver estratexias para mellorar a comprensión oral e escrita a través do coñecemento da lingua.	LCB4.3.1. Clasifica e usa os tipos de nomes para elaborar textos escritos sinxelos	• CCL
			LCB4.3.2. Aplica as normas de concordancia de xénero e número, na expresión oral e escrita.	• CCL
				•
			LCB4.3. 4. Utiliza signos de puntuación nas súas composicións escritas(punto e coma).	• CCL
			LCB4.3.5. Utiliza unha sintaxe básica nas producións escritas propias.	• CCL

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> e i 	B4.10. Utilización do material multimedia educativo ao seu alcance e propio da súa idade.	B4.4. Utilizar programas educativos dixitais para realizar tarefas e avanzar na aprendizaxe.	LCB4.4.1. Utiliza de forma guiada, distintos programas educativos dixitais.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CD CAA
<ul style="list-style-type: none"> d e o 	B4.11. Valoración da diversidade da lingua na nosa comunidade autónoma.	B4.5. Valorar a diversidade lingüística da comunidade autónoma.	LCB4.5.1. Valora a diversidade lingüística da comunidade autónoma.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
<ul style="list-style-type: none"> d e o 	B4.12. Identificación das similitudes e diferenzas entre as linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe e lograr unha competencia comunicativa integrada.	B4.6. Comparar aspectos básicos das linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe e lograr unha competencia integrada.	LCB4.6.1. Compara aspectos (gráficos, sintácticos, léxicos) das linguas que coñece.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA
BLOQUE 5. EDUCACIÓN LITERARIA				
<ul style="list-style-type: none"> d e 	B5.1. Valoración dos textos literarios como fonte de gozo persoal.	B5.1. Valorar os textos literarios como fonte de lecer e información.	LCB5.1.1. Valora e recoñece de forma global, distintos textos literarios sinxelos, como fonte de lecer e de información.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CCEC
<ul style="list-style-type: none"> d e 	B5.2. Lectura guiada de textos narrativos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual. B5.3. Lectura comentada de poemas, relatos e obras teatrais. - Identificación de recursos literarios moi básicos.	B5.2. Facer a lectura expresiva e interpretativa de textos literarios narrativos, líricos e dramáticos na práctica escolar e recoñecer e interpretar algúns recursos da linguaxe literaria.	LCB5.2.1. Realiza, de xeito guiado, lecturas comentadas de textos narrativos sinxelos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual. LCB5.2.2. Interpreta, intuitivamente e con axuda, a linguaxe figurada en textos literarios (personificacións)	<ul style="list-style-type: none"> CCL CCEC CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> d e 	B5.4. Valoración de recursos literarios.	B5.3. Valorar os recursos literarios da tradición oral: poemas, cancións, contos, refráns e adiviñas.	LCB5.3.1. Valora os recursos literarios da tradición oral: poemas, cancións, contos, refráns e adiviñas.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CCEC
<ul style="list-style-type: none"> b 	B5.5. Creación de textos literarios moi sinxelos, en prosa ou en verso: contos,	B5.4. Reproducir a partir de modelos dados textos literarios moi sinxelos, en	LCB5.4.1. Crea, con axuda, sinxelos textos literarios moi sinxelos (contos,	<ul style="list-style-type: none"> CCL

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> e 	poemas, adiviñas, cancións e teatro.	prosa ou en verso, con sentido estético e creatividade: contos e poemas.	poemas) a partir de pautas ou modelos dados.	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSIEE CCEC
<ul style="list-style-type: none"> a b e 	B5.6. Comprensión, memorización e recitado de textos literarios co ritmo, entoación e dicción adecuados.	B5.5. Reproducir textos literarios breves e sinxelos e adaptados á idade.	LCB5.5.1. Memoriza e reproduce textos orais moi sinxelos adecuados á súa idade: contos, poemas ou cancións.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA CSC CCEC
<ul style="list-style-type: none"> d e 	B5.7. Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios.	B5.6. Participar con interese en dramatizacións de textos literarios adaptados á idade.	LCB5.6.1. Realiza dramatizacións individualmente e en grupo de textos literarios breves e sinxelos, axeitados á súa idade.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA CCEC CSC
<ul style="list-style-type: none"> a b e o 	B5.8. Valoración da literatura en calquera lingua (maioritaria, minoritaria ou minorizada) como vehículo de comunicación e como recurso de lecer persoal.	B.5.7. Valorar a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de lecer persoal.	LCB.7.1. Valora a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de lecer persoal.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC CCEC

METODOLOXÍA (aplicada no 1º e 2º trimestre)

Os métodos utilizados deben enfocarse á posibilitar a realización de tarefas que o alumnado deba resolver facendo uso axeitado dos distintos tipos de coñecementos, destrezas, actitudes e valores. O traballo por proxectos resulta especialmente relevante para a aprendizaxe por competencias pois permite aplicar a contextos da vida real ou verosímiles as aprendizaxes realizadas, e motiva para aprender máis ao xerar nos nenos e nenas a curiosidade e a necesidade de adquirir novos coñecementos, destrezas, actitudes e valores na resolución do proxecto.

A integración das TIC debe orientar a aprendizaxe da lingua cara á mellora dos usos comunicativos. O uso das TIC nas actividades de ensino aprendizaxe debe darse no marco de proxectos de comunicación, inscritos en situacións reais, que teñan sentido para o alumnado e cuxa finalidade sexa a produción e a comprensión de textos reais tanto de carácter oral como escrito.

Así mesmo, nas decisións metodolóxicas teremos en conta a atención á diversidade e a consideración dos distintos ritmos e estilos de aprendizaxe do alumnado, mediante prácticas de traballo individual e cooperativo que posibiliten a resolución conxunta das tarefas, e potencien a inclusión do alumnado.

En canto á avaliación, é recomendable a utilización de diferentes técnicas como debates, solución de problemas contextualizados e probas específicas.

A implicación das familias no proceso de ensino-aprendizaxe é un factor a potenciar, xa que o proceso de ensino-aprendizaxe competencial dase tanto desde os ámbitos formais coma nos informais e non formais. A súa colaboración redundará positivamente no rendemento e nos resultados académicos do alumnado.

Finalmente, a situación de sociedade multilingüe na que vivimos solicita un enfoque metodolóxico de carácter plurilingüe que potencie o desenvolvemento comunicativo dos nenos e nenas nas linguas que vaian adquirindo ao longo da súa vida, con independencia da diferenza de fins e niveis de dominio con que as utilicen. Isto implica un tratamento integrado das linguas que o alumnado está a aprender na escola. Evitarase a repetición de contidos naqueles aspectos comúns á aprendizaxe de calquera lingua, como son as estratexias de lectura, ou o proceso de escritura, a tipoloxía textual ou a definición de termos lingüísticos.

Igualmente, este curso queremos destacar a realización dun proxecto de traballo baseado na posta en marcha dunha radio escolar. Este proxecto será compartido coas outras linguas tentando así favorecerlas e dar un pulo á Lingua Galega e Inglesa por ser as linguas máis minoritarias amén de impulsar outras formas de traballo(máis información en documento anexo).

4. 2 ÁREA DE MATEMÁTICAS

CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE MATEMÁTICAS AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

Os contidos da área de Matemáticas oriéntanse de xeito prioritario a garantir o desenvolvemento da competencia matemática en todos os seus aspectos. Esta competencia está presente na comprensión dos números e as súas operacións, así como no uso de diversos contextos para a construción de novos coñecementos matemáticos; na facultade de desenvolver razoamentos, construíndo conceptos e avaliando a veracidade das ideas expresadas; na habilidade para identificar os elementos matemáticos que se agochan detrás dun problema, tamén cando empregamos os coñecementos e as destrezas propias da área nas situacións que así o requiren, tanto para obter conclusións como para tomar decisións con confianza. É preciso destacar que a contribución da competencia matemática lógrase na medida en que a aprendizaxe dos contidos vai dirixida a súa utilidade para enfrentarse as múltiples ocasións en que os nenos e nenas han de empregar as matemáticas fóra da aula.

O desenvolvemento do pensamento matemático contribúe ás competencias en ciencia e tecnoloxía porque fai posible unha mellor comprensión e unha descripción máis axustada da contorna. Co desenvolvemento da visualización (concepción espacial), o alumnado mellora a súa capacidade para facer construcións e manipular mentalmente figuras no plano e no espacio, o que lles vai ser de utilidade no uso de mapas, planificación de rutas, diseño de planos, etc. A través da medida coñecerán mellor o seu entorno podendo interactuar e transmitir información máis precisas sobre os aspectos cuantificables deste.

A destreza no uso de representacións gráficas para interpretar a información aporta unha ferramenta valiosa para coñecer e analizar a realidade.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente na área de Matemáticas serán:

- Interactuar co entorno natural de maneira respectuosa.
- Tomar conciencia dos cambios producidos polo home no entorno natural as repercusións para a vida futura.
- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto a alimentación e ao exercicio físico.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Manexar a linguaxe matemática coa precisión en calquera contexto.
- Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...).
- Aplicar os coñecementos matemáticos para a resolución de situacións problemáticas en contextos reais e en calquera asignatura.
- Realizar argumentacións en calquera contexto con esquemas lóxico-matemáticos.

Comunicación lingüística

Para fomentar o desenvolvemento da competencia en comunicación lingüística desde a área de Matemáticas débese insistir en dous aspectos. Por unha parte a incorporación do esencial da linguaxe matemática á expresión habitual, á adecuada precisión no seu uso e á utilización das linguaxes gráfica e estatística, esenciais para interpretar a información sobre a realidade. Por outra parte, é necesario incidir nos contidos asociados a descrición verbal dos razoamentos e dos procesos. Trátase tanto de facilitar a expresión como de propiciar a escoita das explicacións dos demais, o que desenvolve a propia comprensión, o espírito crítico e a mellora das destrezas comunicativas.

Os descritores que utilizaremos serán:

- Comprender o sentido dos textos escritos.
- Captar o sentido das expresións orais: órdenes, explicacións, indicacións, relatos...
- Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.
- Empregar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.
- Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.
- Manter conversacións noutras linguas sobre temas cotiás en distintos contextos.
- Empregar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.

Competencia dixital

As matemáticas contribúen á adquisición da competencia dixital en varios sentidos. Por unha parte porque proporcionan destrezas asociadas ao uso dos números, tales como a comparación, a aproximación ou as relacións entre as diferentes formas de expresalos, facilitando así a comprensión de informacións que incorporan cantidades ou medidas. Por outra parte, a través dos contidos do bloque cuxo nome é precisamente tratamento da información se contribúe á utilización das linguaxes gráfica e estatística, esenciais para interpretar a información sobre a realidade. A iniciación ao uso de calculadoras e de ferramentas tecnolóxicas para facilitar a comprensión de contidos matemáticos está tamén unida ao desenvolvemento da competencia dixital.

Entrenaremos os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais

As matemáticas contribúen á competencia conciencia e expresións culturais desde a consideración do coñecemento matemático como contribución ao desenvolvemento cultural da humanidade. Así mesmo, o recoñecemento das relacións e formas xeométricas axuda na análise de determinadas producións artísticas, sendo capaz de empregar os seus coñecementos matemáticos na creación das súas propias obras.

Os descritores que entrenaremos nesta competencia son:

- Amosar respecto polas obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotiá.

- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

Os contidos de Ciencias Sociais (economía, climatoloxía, xeografía, poboación, produción, etc.) exprésanse en termos numéricos, gráficos, etc. Por exemplo, a interpretación de pirámides de poboación, de gráficos económicos sobre o valor das cousas e climogramas abórdanse desde a área de Matemáticas para desenvolver aspectos vinculados coa competencia social e cívica. A aportación a esta competencia adquire unha dimensión singular, a través do traballo en equipo se se aprende a aceptar outros puntos de vista distintos ao propio, en particular a hora de empregar estratexias persoais de resolución de problemas.

Os indicadores desta competencia poden facilitar o entramento de cada un dos descritores que enunciámos a continuación:

- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Amosar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Concebir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.

Aprender a aprender

O carácter instrumental dunha parte importante dos contidos da área proporciona valor para o desenvolvemento da competencia aprender a aprender. A miúdo é un requisito para a aprendizaxe a posibilidade de empregar as ferramentas matemáticas básicas ou comprender informacións que usan soportes matemáticos. Para o desenvolvemento desta competencia é preciso incidir desde a área nos contidos relacionados coa autonomía, a perseverancia e o esforzo ao abordar situacións de crecente complexidade, a sistematización, a mirada crítica e a habilidade para comunicar con eficacia os resultados do traballo propio. Por último, a verbalización do proceso seguido na aprendizaxe, contido que aparece con frecuencia neste currículo, axuda á reflexión sobre o que se aprendeu, o que falta por aprender, como e para que, o que potencia o desenvolvemento de estratexias que facilitan aprender a aprender.

Os descritores que utilizaremos para adestrar esta competencia serían:

- Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.
- Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigurosa dos contidos.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Evaluar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

A resolución de problemas ten, polo menos, tres vertentes complementarias asociadas ao desenvolvemento desta competencia: a planificación, a xestión dos recursos e a valoración dos resultados. A planificación está aquí asociada á comprensión en detalle da

situación plantexada para trazar un plan, buscar estratexias e tomar decisións; a xestión dos recursos inclúe a optimización dos procesos de resolución; por último, a avaliación periódica do proceso e a valoración dos resultados permiten facer fronte a outros problemas ou situacións con maiores posibilidades de éxito. Na medida en que a ensinanza das matemáticas incida nestes procesos e se plantexen situacións abertas, verdadeiros problemas, mellorarase a contribución da área a esta competencia. Actitudes asociadas á confianza na propia capacidade para enfrentarse con éxito a situacións incertas están incorporadas a través de diferentes contidos do currículo.

Neste caso, os descritores a entrenar serían:

- Asumir as responsabilidades encomendadas dar conta delas.
- Ser constante no traballo, superando as dificultades.
- Xestionar o traballo do grupo, coordinando tarefas e tempos.
- Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de acadar obxectivos.
- Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.
- Amosar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.
- Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.

CONCRECIÓN CURRICULAR

ÁREA	MATEMÁTICAS		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1. PROCESOS, MÉTODOS E ACTITUDES EN MATEMÁTICAS				
<ul style="list-style-type: none"> • b • e • g 	B1.1. Planificación do proceso de resolución de problemas: análise e comprensión do enunciado. Estratexias e procedementos postos en práctica: facer un debuxo, unha táboa, un esquema da situación, ensaio e erro razoado, operacións matemáticas axeitadas etc. Resultados obtidos.	B1.1. Utilizar procesos de razoamento e estratexias de resolución de problemas, realizando os cálculos necesarios e comprobando as solucións obtidas.	<p>MTB1.1.1. Analiza e comprende o enunciado dos problemas (datos, relacións entre os datos, contexto do problema, pregunta realizada).</p> <p>MTB1.1.2. Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas:revisa as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comproba e interpreta as solucións no contexto da situación, busca outras formas de resolución etc.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CMCT • CAA <ul style="list-style-type: none"> • CMCT • CAA • CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> • b • g 	B1.2. Achegamento ao método de traballo científico mediante o estudo dalgunhas das súas características e a súa práctica en situacións sinxelas.	B1.2. Identificar e resolver problemas da vida cotiá, axeitados ao seu nivel, establecendo conexións entre a realidade e as matemáticas e valorando a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados para a resolución de problemas.	MTB1.2.1. Planifica o proceso de traballo con preguntas apropiadas: que quero descubrir?, que teño?, que busco?, como o podo facer?, non me equivoquei ao facelo?, a solución é idónea?	<ul style="list-style-type: none"> • CMCT • CAA • CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> • b • g • i 	<p>B1.3. Utilización de medios tecnolóxicos no proceso de aprendizaxe para obter información, realizar cálculos numéricos, resolver problemas e presentar resultados.</p> <p>B1.4. Integración nas tecnoloxías da información e a comunicación no proceso de aprendizaxe.</p>	B1.3. Utilizar os medios tecnolóxicos de modo habitual no proceso de aprendizaxe, buscando, analizando e seleccionar información relevante en internet ou en outras fontes elaborando documentos propios, facendo exposicións e argumentacións.	MTB1.3.1. Iníciase na utilización de ferramentas tecnolóxicas, nomeadamente a calculadora, para a realización de cálculos numéricos, para aprender e resolver problemas.	<ul style="list-style-type: none"> • CMCT • CD • CAA

ÁREA	MATEMÁTICAS		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 2. NÚMEROS				
<ul style="list-style-type: none"> • e • g 	<p>B2.1. Números naturais ata o 10.000.</p> <p>B2.2. Nome e grafía dos números ata o 10.000.</p> <p>B2.3. Equivalencias entre os elementos do sistema de numeración decimal: unidades, decenas, centenas, unidade de millar e decena de millar.</p> <p>B2.4. O sistema de numeración decimal: valor posicional das cifras.</p> <p>B2.5. Identificación do número anterior e o seguinte a un dado.</p>	B2.1. Ler, escribir e ordenar utilizando razoamentos apropiados.	<p>MTB2.1.1. Le, escribe e ordena números ata o 10.000.</p> <p>MTB2.1.2. Aproxima números á decena, centena e millar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CMCT • CCL • CMCT
<ul style="list-style-type: none"> • b • e • g 	<p>B2.6. Orde numérica.</p> <p>B2.3. Equivalencias entre os elementos do sistema de numeración decimal: unidades, decenas, centenas, unidade de millar e decena de millar.</p> <p>B2.7. Redondeo de números naturais, ás decenas, centenas e millares.</p>	B2.2. Interpretar diferentes tipos de números segundo o seu valor, en situacións da vida cotiá.	<p>MTB2.2.1. Realiza correctamente series tanto ascendentes coma descendentes.</p> <p>MTB2.2.2. Interpreta en textos numéricos e da vida cotiá números naturais ata o 10.000.</p> <p>MTB2.2.3. Descompón, compón e redondea números naturais, interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CMCT • CMCT • CAA • CCL • CMCT • CAA
<ul style="list-style-type: none"> • b • g 	<p>B2.8. Operacións con números naturais: adición, subtracción, multiplicación e división enteira por un número dunha cifra.</p> <p>B2.9. Automatización de algoritmos.</p> <p>B2.10. A multiplicación como suma de sumandos iguais e viceversa.</p> <p>B2.11. Construción e memorización das</p>	B2.3. Realizar operación e cálculos numéricos mediante diferentes procedementos, incluído o cálculo mental, en situación de resolución de problemas.	<p>MTB2.3.1. Constrúe e memoriza as táboas de multiplicar, utilizándoas para realizar cálculo mental.</p> <p>MTB2.3.2. Realiza cálculos numéricos coa operación de multiplicación na resolución de problemas contextualizados.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CMCT • CMCT • CAA

ÁREA	MATEMÁTICAS		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	<p>táboas de multiplicar.</p> <p>B2.12. Identificación e uso dos termos propios da multiplicación: factores e produto.</p> <p>B2.13. Identificación e uso dos termos propios da división: dividendo, divisor, cociente e resto.</p> <p>B2.14. Utilización en contextos reais da división para repartir e para agrupar.</p> <p>B2.15. Proba da división relacionando dividendo, divisor, cociente e resto en casos sinxelos.</p> <p>B2.16. Utilización da calculadora.</p> <p>B2.17. Elaboración e uso de estratexias de cálculo mental.</p>		<p>MTB2.3.3. Resolve problemas utilizando a multiplicación para realizar recontos, en disposicións rectangulares nos que intervéñ a lei do produto.</p> <p>MTB2.3.4. Realiza cálculos numéricos coa operación de división dunha cifra na resolución de problemas contextualizados.</p> <p>MTB2.3.5. Identifica e usa os termos propios da multiplicación e da división.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CMCT • CMCT • CAA • CMCT
<ul style="list-style-type: none"> • b • g 	<p>B2.18. Comprobación de resultados mediante estratexias aritméticas.</p> <p>B2.19. Resolución de problemas da vida cotiá.</p>	<p>B2.4. Identificar, resolver problemas da vida cotiá, adecuados ao seu nivel, establecer conexións entre a realidade e as matemáticas e valorar a utilidade dos coñecementos matemáticos adecuados reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.</p>	<p>MTB2.4.1. Resolve problemas que impliquen o dominio dos contidos traballados, empregando estratexias heurísticas, de razoamento.</p> <p>MTB2.4.2. Reflexiona sobre o procedemento aplicado á resolución de problemas: revisando as operacións empregadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CMCT • CAA • CMCT • CAA • CSIEE
BLOQUE 3. MEDIDA				
•				•
				•
•				•

ÁREA	MATEMÁTICAS		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
				•
• b				•
• e				•
• g				•
• g	B3.7. Unidades de medida do tempo e as súas relación. B3.8. Lectura en reloxos analóxicos e dixitais. B3.9. Cálculos con medidas temporais.	B3.4. Coñecer as unidades de medida do tempo e as súas relación, utilizándoas para resolver problemas da vida diaria.	MTB3.4.1. Resolve problemas da vida real utilizando as medidas temporais e as súas relacións	• CMCT
• b	B3.10. O sistema monetario da Unión Europea. Unidade principal: o euro. Valor das diferentes moedas e billetes.	B3.5. Coñecer o valor e as equivalencias entre as diferentes moedas e billetes do sistema monetario da Unión Europea.	MTB3.5.1. Coñece a función, o valor e as equivalencias entre as diferentes moedas e billetes do sistema monetario da Unión Europea utilizándoas tanto para resolver problemas en situación reais como figuradas.	• CMCT
• g				• CAA
				•
• b				•
• g				•
BLOQUE 4. XEOMETRÍA				
• g	B4.1. Clasificación de polígonos. Lados e vértices. B4.4. Figuras xeométricas. Elementos básicos: lado, vértice.	B4.1. Identificar figuras planas e corpos xeométricos, nomeando e recoñecendo os seus elementos básicos (lados, vértices).	MTB4.1.1. Coñece e identifica os elementos básicos dos corpos xeométricos (lado e vértice).	• CMCT
• b	B4.5. A circunferencia e o círculo.	B4.2. Coñecer e distinguir a circunferencia e o círculo.	MTB4.2.1. Coñece e diferencia a circunferencia do círculo.	•

ÁREA	MATEMÁTICAS		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• g				
• g				•
• b • g				•
• b • e • g	B4.9. Interpretación de representacións espaciais en situacións da vida cotiá. B4.10. Representación elemental de espazos coñecidos: planos e maquetas. B4.11. Descrición de posicións e movementos nun contexto topográfico. B4.12. As liñas como percorrido: rectas e curvas e rectas paralelas.	B4.5. Interpretar representacións espaciais (esbozo dun itinerario, plano dunha pista...) realizadas a partir de sistemas de referencia e de obxectos ou situacións familiares.	MTB4.5.1. Obtén información puntual e describe unha representación espacial (esbozo dun itinerario, plano dunha pista...) tomando como referencia obxectos familiares.	• CMCT • CAA • CCL
			MTB4.5.2. Interpreta e describe situacións, mensaxes e feitos da vida diaria utilizando o vocabulario xeométrico axeitado: indica una dirección, explica un percorrido, orientase no espazo.	• CMCT • CAA • CCL
• b • g				•
				•
BLOQUE 5. ESTADÍSTICA E PROBABILIDADE				
• b • g	B5.1. Recollida e rexistro de datos sobre obxectos, fenómenos e situacións familiares utilizando técnicas elementais de enquisas, observación e medición. B5.2. Lectura, interpretación e elaboración de táboas de dobre entrada de uso habitual na vida cotiá. B5.3. Interpretación e descrición verbal e escrita de elementos significativos de gráficos sinxelos.	B5.1. Realizar, ler e interpretar representacións gráficas dun conxunto de datos relativos ao contorno inmediato.	MTB5.1.1. Recolle e clasifica datos de situacións do seu contorno, utilizándoos para construír táboas ou gráficas. MTB5.1.2. Ordenaos datos rexistrados atendendo a un criterio de clasificación. MTB5.1.3. Interpreta gráficas de táboas extraendo a información explícita	• CMCT • CAA • CMCT • CAA • CMCT • CAA

ÁREA	MATEMÁTICAS		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave

METODOLOXÍA (aplicada no 1º e 2º trimestre)

Potenciarase un enfoque globalizador e interdisciplinario que teña en conta a transversalidade da aprendizaxe fundamentada en competencias.

A selección dos contidos e as metodoloxías activas e contextualizadas deben asegurar o desenvolvemento das competencias clave ao longo de toda a etapa.

Os métodos utilizados deben partir da perspectiva do profesorado como persoal orientador, promotor e facilitador do desenvolvemento competencial no alumnado; ademais, deben enfocarse á realización de tarefas ou situacións-problema nas que o alumnado debe resolver facendo uso axeitado dos distintos tipos de coñecementos matemáticos, destrezas, actitudes e valores. Así mesmo, mediante prácticas de traballo individual e cooperativo, terase en conta a atención á diversidade e o respecto polos distintos ritmos e estilos de aprendizaxe.

As estruturas de aprendizaxe cooperativa posibilitarán a resolución conxunta das tarefas e dos problemas, e potenciarán a inclusión do alumnado.

Resulta fundamental a motivación por aprender nos alumnos e nas alumnas, polo que deberemos xerar neles e nelas a curiosidade e a necesidade de adquirir e aplicar coñecementos, destrezas, actitudes e valores.

O traballo por proxectos axudaralle ao alumnado a organizar o seu pensamento favorecendo nel a reflexión, a crítica, a elaboración de hipóteses e a tarefa investigadora a través dun proceso no que cada un asume a responsabilidade da súa aprendizaxe, aplicando os seus coñecementos e habilidades a proxectos reais. Aplicaremos diferentes técnicas para a avaliación do desempeño do alumnado como mapas mentais, diarios, debates, probas específicas, solución de problemas...

Elaboraremos diferentes tipos de materiais, adaptados aos distintos niveis e aos diferentes estilos e ritmos de aprendizaxe dos alumnos e das alumnas, co obxecto de atender a diversidade na aula e personalizar os procesos de construción das aprendizaxes. Débese potenciar o uso dunha variedade de materiais e recursos, considerando especialmente a integración das tecnoloxías da información e da comunicación no proceso de ensino-aprendizaxe que permiten o acceso a recursos virtuais.

Tentaremos potenciar a implicación das familias no proceso de ensino-aprendizaxe. A súa colaboración redundará positivamente no rendemento e nos resultados académicos do alumnado.

4.3 ÁREA DE CIENCIAS DA NATUREZA

CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE CIENCIAS DA NATUREZA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

O desenvolvemento desta competencia nesta área curricular permítenos utilizar elementos e razoamentos matemáticos para resolver problemas provenientes de situacións cotiás partindo do coñecemento dun mesmo, da natureza e da interacción cos outros. Así mesmo, incorpora a aplicación dalgunhas nocións, conceptos científicos e técnicos coa posibilidade real de utilizar a actividade matemática en contextos variados aos que se ten que enfrontar o propio alumno.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente en Ciencias da Natureza serán:

- Interactuar co ámbito natural de xeito respectuoso.
- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sustentable.
- Respetar e preservar a vida dos seres vivos do seu ámbito.
- Tomar conciencia dos cambios producidos polo home no ámbito natural e as repercusións para a vida futura.
- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.
- Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte ao coidado saudable deste.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.
- Aplicarlle as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.

Comunicación lingüística

A expresión oral e a expresión escrita requiren dun adestramento en cada unha das áreas. De forma sistemática procuraremos adestrar polo menos un descriptor en cada unha das unidades didácticas.

Trataremos de que adquiran as destrezas comunicativas no uso da linguaxe. Será unha prioridade dotar o alumnado de estratexias que favoreza unha correcta aprendizaxe e que lle asegure un manexo efectivo nas situacións cotiás e en diferentes contextos nos que se encontre.

Os descritores que utilizaremos na área de Ciencias da Natureza serán:

- Comprender o sentido dos textos escritos.
- Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...
- Expresar oralmente de xeito ordenado e clara calquera tipo de información.
- Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.
- Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita

atenta ao interlocutor,...

- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.
- Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.

Competencia dixital

Ser competente na utilización das tecnoloxías da información e a comunicación como instrumento de traballo intelectual inclúe utilízalas na súa dobre función de transmisoras e xeradoras de información e coñecemento. Faise necesario o manexo de ferramentas dixitais para a adquisición de información transformándoa en coñecemento.

Na área de Ciencias da Natureza adestraremos os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais

A través das diferentes áreas podemos coñecer o mundo no que vivimos, o contorno que nos rodea e os seus cambios, polo que esta competencia nos pode dar unha visión diferente desde a perspectiva das diferentes manifestacións culturais e a forma de expresión artística.

Os descritores que adestraremos nesta competencia en Ciencias da Natureza son:

- Amosar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

As competencias sociais e cívicas encerran a comprensión e a aplicación de dereitos e deberes dos cidadáns nun Estado democrático. Traballar cos compañeiros, convivir, compartir coñecemento, participar na xestión do grupo, propoñer, colaborar... son aspectos desta competencia que podemos adestrar.

Na área de Ciencias da Natureza adestraremos estes descritores:

- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Amosar dispoñibilidade para a participación activa en contornos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.

Aprender a aprender

A competencia de aprender a aprender supón dispoñer de habilidades para iniciarse na aprendizaxe e ser capaz de continuar aprendendo de xeito cada vez máis eficaz e autónoma de acordo con aquilo que consideramos. Dende todas as áreas se ve a

necesidade de traballar de forma explícita a confianza nun mesmo para poder traballar cos outros e o gusto por aprender.

Os descritores que utilizaremos para adestrar esta competencia en Ciencias da Natureza serían:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Planificar recursos necesarios e pasos a realizar no proceso de aprendizaxe.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Desenvolver a autonomía persoal, o liderado na xestión de grupos de traballo e estimular a creatividade son aspectos doadamente abordables desde calquera área no traballo diario e mediante a proposta de traballo en grupos colaboradores. Ademais podemos promover o adestramento de habilidades propiamente emprendedoras no deseño de tarefas que permitan a xestión de recursos materiais e persoais.

Neste caso, os descritores a adestrar en Ciencias da Natureza serían:

- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Ser constante no traballo superando as dificultades.
- Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.
- Amosar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.
- Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.

CONCRECIÓN CURRICULAR

ÁREA	CIENCIAS DA NATUREZA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1. INICIACIÓN Á ACTIVIDADE CIENTÍFICA				
<ul style="list-style-type: none"> • b • e • g • h • i 	B1.1. Realización de proxectos e presentación de resultados. B1.2. Busca guiada de información en internet e noutros soportes. B1.3. Utilización básica de tratamento de textos para a presentación de traballos.	B1.1. Realizar un proxecto para a obtención dun produto como resultado dun problema formulado, elaborando con certa autonomía documentación sobre o proceso.	CNB1.1.1. Busca, selecciona e organiza a información importante, obtén conclusións e comunica o resultado de forma oral e escrita de maneira ordenada, clara e limpa, en diferentes soportes.	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCL • CMCT • CSIEE • CD
			CNB1.1.2. Manifesta certa autonomía na observación, planificación e execución de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións.	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CMCT • CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> • b • e • h 	B1.4. Iniciación á actividade científica.	B1.2. Establecer conxecturas de sucesos ou problemas que ocorren no seu contorno por medio da observación, e obter unha información.	CNB1. 2.1. Establece conxecturas de sucesos ou problemas do seu contorno mediante a observación obtén unha información.	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CMCT • CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • c • m 	B1.5. O traballo cooperativo. B1.6. Técnicas de estudo e traballo. B1.7. Hábitos de traballo, esforzo e responsabilidade.	B1.3. Traballar de forma cooperativa apreciando o coidado pola seguridade propia e a dos seus compañeiros/as, coidando as ferramentas e facendo un uso axeitado dos materiais.	CNB1.3.1. Coñece e aplica estratexias para estudar e traballar de forma eficaz individualmente e en equipo, amosando habilidades para a resolución pacífica de conflitos.	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CMCT • CSC • CSIEE
BLOQUE 2. O SER HUMANO E A SAÚDE				

ÁREA	CIENCIAS DA NATUREZA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> • g • k 	B2.1. O corpo humano e o seu funcionamento. B2.2. As funcións vitais. Importancia dos sentidos en relación co medio. B2.3. Recoñecemento dos cambios físicos e persoais nas diferentes etapas da vida das persoas.	B2.1. Coñecer a morfoloxía externa do propio corpo e os órganos máis importantes para o seu funcionamento.	CNB2.1.1. Explica a morfoloxía externa do propio corpo, o seu funcionamento nun sentido global e os cambios nas distintas etapas da vida.	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT
				<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • c • d • g • k • m 	B2.4. Saúde e enfermidade. B2.5. Hábitos saudables: alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso. B2.6 Factores que producen as enfermidades máis habituais: carie, obesidade, gripe, catarros... B2.7. Coñecemento de si mesmo/a e dos e das demais: emocións e sentimentos propios e alleos. B2.8. A relación cos demais. Toma de decisións. B2.9 A igualdade entre homes e mulleres.	B2.2. Identificar e explicar as consecuencias para a saúde e o desenvolvemento persoal de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso deseñando protocolos para a súa prevención.	CNB2.2.1 Emprega hábitos de hixiene, de exercicio e de alimentación sa na escola.	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CSC
			CNB2.2.2. Recoñece algúns factores causantes das enfermidades máis habituais (caries, catarros, gripe e obesidade) e aplica actuacións para á súa prevención.	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> • e • h 	B2.10. Clasificación dos alimentos en función dos nutrientes principais. B2.11. Pirámide alimentaria. B2.12. Análise de dietas equilibradas.	B2.3. Deseñar un menú equilibrado para a súa idade.	CNB2.3.1. Clasifica alimentos en función dos nutrientes principais.	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT
			CNB2.3.2. Diferencia entre dieta equilibrada e non equilibrada e elabora un menú saudable na escola.	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CSC • CSIEE
BLOQUE 3. OS SERES VIVOS				
<ul style="list-style-type: none"> • b • g 	B3.1. Diferenza entre seres vivos e inertes. B3.2. Identificación de animais e de plantas	B3.1. Identificar e clasificar, con criterios científicos, animais e plantas do seu contorno próximo, recoñecer	CNB3.1.1. Observa, identifica e recoñece as características básicas e clasifica animais vertebrados e invertebrados do seu contorno,	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CSIEE

ÁREA	CIENCIAS DA NATUREZA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> • e • l • i • o 	<p>como seres vivos.</p> <p>B3.3. Clasificación de animais vertebrados e invertebrados a partir de características observables.</p> <p>B3.4. Clasificación das plantas (herbas, arbustos e árbores) a partir de características observables.</p> <p>B3.5. Utilización guiada de claves e de guías de animais e plantas para a clasificación e identificación dalgunhas especies existentes en Galicia.</p> <p>B3.6. Identificación de cambios observables que se producen nos seres no contorno.</p>	<p>as súas características principais e buscar información en fontes variadas.</p>	<p>con criterio científico.</p>	
			<p>CNB3.1.2. Observa, identifica e recoñece as características das plantas do seu contorno e clasifícaas con criterio científico.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CCL • CSIEE
			<p>CNB3.1.3. Utiliza claves e guías para a clasificación de animais e plantas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CAA
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • c • e • h • i • j • l • m • o 	<p>B3.7. Observación e comparación das diversas maneiras en que os seres vivos realizan as funcións vitais utilizando instrumentos apropiados e medios audiovisuais e tecnolóxicos da maneira máis precisa e rigorosa posible.</p> <p>B3.8. Valoración da biodiversidade e interese pola súa conservación.</p>	<p>B3.2. Observar e rexistrar de forma cooperativa, algún proceso asociado ao ciclo vital dun ser vivo, no seu medio ou na aula. Comunicar de xeito oral e escrito os resultados, empregando soportes textuais variados.</p>	<p>CNB3.2.1. Coñece as funcións de relación, reprodución e alimentación dun ser vivo e as explica empregando diferentes soportes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT
			<p>CNB3.2.2. Rexistra e comunica de xeito oral e escrito os resultados da observación do ciclo vital previamente planificado.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CCL • CSIEE • CD
BLOQUE 4. MATERIA E ENERXÍA				
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • c • g • h 	<p>B4.3. Uso responsable dos recursos naturais do planeta. Aforro enerxético.</p> <p>B4.4. A produción de residuos, a contaminación e o impacto ambiental.</p> <p>B4.5. Desenvolvemento de actitudes individuais e colectivas fronte a</p>	<p>B4.1. Identificar, a partir de exemplos da vida cotiá, usos dos recursos naturais e consecuencias dun uso inadecuado facendo fincapé no aforro enerxético e no impacto medioambiental.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CSC
			<p>CNB4.1.2. Emprega actitudes responsables de aforro enerxético e de recollida de residuos na escola.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CSC

ÁREA	CIENCIAS DA NATUREZA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	determinados problemas mediambientais.			
<ul style="list-style-type: none"> • b • e • g • h 	B4.6. Cambios de estado da auga. B4.7. O ciclo da auga.	B4.2. Realizar experiencias sinxelas e pequenas investigacións para recoñecer os cambios de estado da auga.	CNB4.2.1. Explica os cambios de estado da auga en fenómenos naturais e situacións da vida cotián.	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CCL
<ul style="list-style-type: none"> • b • g • h 	B4.9. Identificación de compoñentes e preparación dunha mestura.	B4.3. Realizar mesturas sinxelas con sustancias relacionadas coa vida doméstica e do contorno, achegando conclusións sobre os resultados.	CNB4.3.2. Realiza algunhas mesturas de uso doméstico e presenta conclusións dos resultados.	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CMCCT
BLOQUE 5: A TECNOLOXÍA, OBXECTOS E MÁQUINAS				
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • e • g 	B5.1. Manipulación e observación do funcionamento de obxectos, aparellos e máquinas sinxelas (bicicleta, xoguetes, móbiles, tesoiras, roda, manivelas, espremedor, reloxo, pinzas, triturador...).	B5.1. Manipular e observar o funcionamento de aparellos e máquinas sinxelas simples e das complexas máis habituais e observar o seu uso na vida cotián.	CNB5.1.1. Coñece e emprega obxectos, aparellos e máquinas sinxelas de uso cotián na escola.	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT
	B5.2. Importancia da ciencia e da tecnoloxía para mellorar as condicións de vida e de traballo.			<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CCL • CSC
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • c • d • e • g • h • j • m 	B5.4. Manexo de ferramentas, aparellos e máquinas de uso doméstico, superando estereotipos sexistas.			<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CCL • CSC
				<ul style="list-style-type: none"> •

METODOLOXÍA (aplicada no 1º e 2º trimestre)

Os contidos da área de Ciencias da Natureza están interrelacionados cos doutras áreas polo que se potenciará un enfoque globalizador e interdisciplinario que teña en conta a transversalidade da aprendizaxe baseada en competencias. Fomentarase a estreita colaboración entre o profesorado no desenvolvemento curricular e na transmisión de información sobre as aprendizaxes do alumnado.

Os contidos serán traballados na aula arredor da realización de tarefas integradas que faciliten a contextualización de aprendizaxes, proxectos, pequenas investigación no medio, actividades de experimentación, resolución de problemas e realización de debates sobre temas de actualidade.

A aprendizaxe cooperativa posibilitará a resolución conxunta de tarefas, proxectos e investigación, fomentará hábitos de traballo en equipo, a resolución pacífica de conflitos e potenciará unha adecuada atención á diversidade.

Aplicaranse variedade de materiais e recursos para a avaliación do desempeño do alumnado (debates, xornais, probas, observación directa, resolución de problemas,...).

Potenciarase a variedade de materiais e recursos considerando especialmente a integración das tecnoloxías da información e da comunicación no proceso ensino aprendizaxe.

4.4 ÁREA DE CIENCIAS SOCIAIS

CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE CIENCIAS SOCIAIS AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

O desenvolvemento desta competencia nesta área curricular permítenos utilizar elementos e razoamentos matemáticos para resolver problemas provenientes de situacións cotiás partindo do coñecemento dun mesmo, da natureza e da interacción cos outros. Así mesmo, incorpora a aplicación dalgunhas nocións, conceptos científicos e técnicos coa posibilidade real de utilizar a actividade matemática en contextos variados aos que se ten que enfrontar o propio alumno.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente en Ciencias Sociais serán:

- Interactuar co contorno natural de xeito respectuoso.
- Comprometerse no uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.

- Tomar conciencia dos cambios producidos polo home no contorno natural e as repercusións para a vida futura.
- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto a alimentación e o exercicio físico.
- Xerar criterios persoais sobre a visión social sobre a estética do corpo humano fronte ao coidado saudable deste.
- Manexar os coñecementos sobre o funcionamento dos obxectos e aparatos para solucionar problemas e comprender o que acontece ao noso redor.
- Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos....) en situacións cotiás.
- Aplicar os coñecementos matemáticos para a resolución de situacións problemáticas en contextos reais e en calquera materia.

Comunicación lingüística

A expresión oral e a expresión escrita requiren dun adestramento en cada unha das áreas.

Trataremos de que adquiran as destrezas comunicativas no uso da linguaxe. Será unha prioridade dotar o alumnado de estratexias que favoreza unha correcta aprendizaxe e que lle asegure un manexo efectivo nas situacións cotiás e en diferentes contextos nos que se encontre.

Os descritores que utilizaremos en Ciencias Sociais serán:

- Comprender o sentido dos textos escritos.
- Expresar oralmente de xeito ordenado e claro calquera tipo de información.
- Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.
- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.
- Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.
- Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.

Competencia dixital

Ser competente na utilización das tecnoloxías da información e a comunicación como instrumento de traballo intelectual inclúe utilízalas na súa dobre función de transmisoras e xeradoras de información e coñecemento. Faise necesario o manexo de ferramentas dixitais para a adquisición de información transformándoa en coñecemento.

Na área de Ciencias Sociais adestraremos os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.

- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais

A través das diferentes áreas podemos coñecer o mundo no que vivimos, o contorno que nos rodea e os seus cambios, polo que esta competencia nos pode dar unha visión diferente desde a perspectiva das diferentes manifestacións culturais e a forma de expresión artística.

Os descritores que adestraremos nesta competencia en Ciencias Sociais son:

- Amosar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

As competencias sociais e cívicas encerran a comprensión e a aplicación de dereitos e deberes dos cidadáns nun Estado democrático. Traballar cos compañeiros, convivir, compartir coñecemento, participar na xestión do grupo, propoñer, colaborar... son aspectos desta competencia que podemos adestrar.

Na área de Ciencias Sociais adestraremos estes descritores:

- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Identificar as implicacións que ten vivir nun estado social e democrático de Dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Amosar dispoñibilidade para a participación activa en contornos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.

Competencias sociais e cívicas

As competencias sociais e cívicas encerran a comprensión e a aplicación de dereitos e deberes dos cidadáns nun Estado democrático. Traballar cos compañeiros, convivir, compartir coñecemento, participar na xestión do grupo, propoñer, colaborar... son aspectos desta competencia que podemos adestrar.

Neste caso, os descritores a adestrar na área de Ciencias Sociais serían:

- Ser constante no traballo superando as dificultades.
- Dirimir a necesidade de axuda en función das dificultades da tarefa.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.
- Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa.
- Encontrar posibilidades no contorno que outros non ven.
- Optimizar o uso recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.

- Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.

Aprender a aprender

A competencia de aprender a aprender supón dispoñer de habilidades para iniciarse na aprendizaxe e ser capaz de continuar aprendendo de xeito cada vez máis eficaz e autónoma de acordo con aquilo que consideramos. Dende todas as áreas se ve a necesidade de traballar de forma explícita a confianza nun mesmo para poder traballar cos outros e o gusto por aprender.

Os descritores que utilizaremos para adestrar esta competencia en Ciencias Sociais serían:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Xestionar os recursos e motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Planificar recursos necesarios e pasos a realizar no proceso de aprendizaxe.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Desenvolver a autonomía persoal, o liderado na xestión de grupos de traballo e estimular a creatividade son aspectos doadamente abordables desde calquera área no traballo diario e mediante a proposta de traballo en grupos colaboradores. Ademais podemos promover o adestramento de habilidades propiamente emprendedoras no deseño de tarefas que permitan a xestión de recursos materiais e persoais.

Neste caso, os descritores a adestrar na área de Ciencias Sociais serían:

- Ser constante no traballo superando as dificultades.
- Dirimir a necesidade de axuda en función das dificultades da tarefa.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.
- Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa.
- Encontrar posibilidades no contorno que outros non ven.
- Optimizar o uso recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.
- Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.

CONCRECIÓN CURRICULAR

ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1. CONTIDOS COMÚNS				
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • d • e • h • i 	<p>B1.1.Iniciación ao coñecemento científico e a súa aplicación nas Ciencias sociais.</p> <p>B1.2.Proposta de traballo que xurda dun problema, acontecemento ou inquietude e que supoña un proceso de investigación e acción que garanta participación activa do alumnado e facilite o proceso de autorregulación de aprendizaxes.</p> <p>B1.3.Busca e selección de información utilizando as tecnoloxías da información e a comunicación e outras fontes (directas e indirectas), organización, análise, documentación do proceso mediante o uso do cartafol e comunicación das conclusións.</p> <p>B1.4.Iniciativa emprendedora. Planificación, xestión e presentación dos proxectos co fin de acadar obxectivos.</p>	<p>B1.1.Realizar un traballo de investigación que supoña a busca, selección e organización de información sobre a área (empregando as TIC e outras fontes), a realización dun produto, a documentación do proceso (a través do uso do cartafol) e a comunicación do resultados, valorando o esforzo e amosando actitudes de cooperación, participación e respecto.</p>	<p>CSB1.1.1.Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas), selecciona a relevante, a organiza, analiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito.</p> <p>CSB1.1.2.Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas coidando a súa presentación, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCL • CD • CMCCT <ul style="list-style-type: none"> • CSIEE • CAA • CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • c • d 	<p>B1.5.Emprego de técnicas de estudo individual e de estratexias de traballo cooperativo. Valoración do esforzo e coidado do material.</p> <p>B1.6.Participación activa e construtiva na vida social, uso das normas de</p>	<p>B1.2.Empregar estratexias de traballo cooperativo, adoitando un comportamento de respecto e tolerancia ante as diferentes ideas e achegas alleas nos diálogos e debates.</p>	<p>CSB1.2.1.Participa en actividades individuais e de grupo e, emprega estratexias de traballo cooperativo adoitando un comportamento responsable, construtivo e solidario e respecta os principios básicos do</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CAA • CMCCT

ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	convivencia. A cooperación e o diálogo como valores democráticos e recursos básicos na resolución pacífica de conflitos.		funcionamento democrático.	
<ul style="list-style-type: none"> h e o 	B1.7.Utilización da terminoloxía propia da área e do uso de textos de carácter social, xeográfico e histórico.	B1.3.Coñecer a terminoloxía propia da área e achegarse a comprender textos sinxelos de carácter social, xeográfico e histórico.	CSB1.3.1.Identifica a terminoloxía propia da área e comprende textos sinxelos de carácter social, xeográfico e histórico.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CMCCT CSC
BLOQUE 2. O MUNDO QUE NOS RODEA				
<ul style="list-style-type: none"> h 	B2.1.Sistema solar: o Sol e os planetas. Deseño de maquetas, presentacións ou animacións empregando ás TIC como estratexia de reforzo da aprendizaxe.	B2.1.Recoñecer e situar os elementos principais do sistema solar: o Sol, os planetas e as súas características básicas empregando as TIC.	CSB2.1.1.Identifica, localiza os elementos principais do Sistema Solar: o Sol, os planetas e recoñece algunha das súas características básicas empregando as TIC.	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CD
<ul style="list-style-type: none"> h e 	B2.2.O planeta Terra e a Lúa, o seu satélite. Características. B2.3 Os movementos da Terra e a Lúa e as súas consecuencias: as estacións do ano, o día e a noite.	B2.2.Localizar o planeta Terra e a Lúa no sistema solar recoñecendo as súas características principais, movementos e consecuencias máis directas que producen na súa vida diaria e na contorna próxima.	<p>CSB2.2.1.Describe de forma sinxela os movementos terrestres, o eixe do xiro e os polos xeográficos.</p> <p>CSB2.2.2.Expón, de maneira sinxela, como se produce o cambio entre o día e a noite e as estacións do ano como consecuencia dos movementos terrestres.</p> <p>CSB2.2.3.Identifica a Lúa como satélite da Terra e describe algunha das súas características principais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CCL CMCCT CCL CMCCT CCL
<ul style="list-style-type: none"> h 	B2.3.As capas da Terra: características	B2.3.Identificar as capas da Terra	CSB2.3.1.Identifica, nomea e	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT

ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• e	básicas. Formación dun volcán. Simulación da erupción dun volcán. Medidas para a prevención de danos.	segundo a súa estrutura sexa interna ou externa. Explicar que é un volcán, que acontece no momento da erupción e algunhas medidas de actuación básicas para a prevención de danos.	describe as capas da Terra. CSB2.3.2. Explica que é un volcán e que acontece cando entra en erupción e nomea algunha medida para previr danos.	• CCL • CMCCT • CCL • CAA
• h • g • o	B2.4.Formas de representar a Terra. planos, mapas, planisferios e globos terráqueos.	B2.4.Identificar as distintas formas de representar a superficie terrestre e localizar o lugar no que vive.	CSB2.4.1.Recoñece as distintas formas de representación da Terra, planos, mapas, planisferios e globos terráqueos.	• CMCCT • CCL
• h • g • o	B2.5.Cartografía. Planos e mapas. O planisferio. Escalas sinxelas. Signos convencionais básicos. Orientación no espazo. Identificación sobre planos e mapas das diferentes rutas de acceso á escola, biblioteca,.. así como dalgúns elementos representativos da localidade.	B2.5.Distinguir entre planos e mapas, incluíndo os planisferios, facendo sinxelas interpretacións con escalas e signos convencionais básicos sobre mapas ou planos da súa entorna próxima.	CSB2.5.1. Diferencia entre plano, mapa e planisferios, interpreta unha escala sinxela nun mapa e identifica signos convencionais máis usuais e básicos que poden aparecer nel.	• CMCCT • CAA
• h • g	B2.6.Coñecemento e uso de diferentes técnicas, estratexias e instrumentos para orientarse no espazo. Puntos cardinais.	B2.6.Orientarse no espazo próximo empregando algunha técnica de orientación e instrumentos.	CSB2.6.1.Orientase no espazo empregando algunha técnica de orientación e instrumento.	• CMCCT • CAA
• h • e	B2.7.A atmosfera. Fenómenos atmosféricos. As nubes e as precipitacións.	B2.7.Identificar a atmosfera como escenario dos fenómenos meteorolóxicos, coñecer algúns destes fenómenos máis frecuentes na súa contorna e explicar, de maneira sinxela como se forman as nubes e as precipitacións.	CSB2.7.1.Identifica e nomea fenómenos atmosféricos e describe as causas que producen a formación das nubes e as precipitacións.	• CMCCT • CCL
• h • g • i	B2.8.Tempo atmosférico. Instrumentos de medición de variables meteorolóxicas. Construción dunha estación meteorolóxica	B2.8. Identificar os aparatos de medida que se empregan para na recollida de datos. Recoller datos empregando as	CSB2.8.1.Identifica e sabe usar os distintos aparellos de medida que se utilizan para a recollida de datos	• CMCCT • CD • CAA

ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• e	sinxela. As TIC para a recollida de datos e comparación da información obtida.	TIC, representar e interpretar gráficos sinxelos e comparalos coa información na web e prensa dixital ou escrita.	atmosféricos.	
		B2.9. Coñecer cal e a función dunha estación meteorolóxica e facer pequenas observacións.	CSB2.9.1.Describe unha estación meteorolóxica, explica a súa función, confecciona e interpreta gráficos moi básicos de temperaturas e precipitacións.	<ul style="list-style-type: none"> • CSIEE • CAA • CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> • h • o 	B2.9.Mapas do tempo atmosférico de Galicia.	B2.10 Interpretar o tempo atmosférico en mapas do tempo sinxelos da comunidade autónoma.	CSB2.10.1.Interpreta mapas do tempo sinxelos de Galicia distinguindo os seus elementos principais.	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CAA
<ul style="list-style-type: none"> • h • o 	B2.10. O clima. Grandes zonas climáticas mundiais. Comparación do clima do contorno co de outras zonas.	B2.11.Diferenciar entre clima e tempo atmosférico, recoñecer as tres grandes zonas climáticas mundiais e comparalas co clima do espazo no que vive.	CSB2.11.1.Diferencia entre clima e tempo atmosférico.	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT
			CSB2.11.2.Nomea as tres grandes zonas climáticas do planeta e identifica algunha característica principal que se identifique co clima da súa contorna.	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CCL
<ul style="list-style-type: none"> • h • e 	B2.11. O ciclo da auga: fases.	B2.12. Explicar como se produce o ciclo da auga e as súas fases relacionándoos cos elementos da paisaxe da súa contorna próxima.	CSB2.12.1. Escribe ordenadamente as fases nas que se produce o ciclo da auga.	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CAA
<ul style="list-style-type: none"> • h • e • o 	B2.12.Paisaxe: definición, elementos básicos que caracterizan as paisaxes de Galicia. Características.	B2.13. Explicar que é unha paisaxe, os seus elementos básicos e recoñecer os distintos tipos de paisaxes de Galicia.	CSB2.13.1.Define paisaxe, identifica os seus elementos e reconece as diferentes tipos de paisaxe básicas na comunidade autónoma.	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CCL

ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		B2.14. Localizar nun mapa os principais elementos da paisaxe: unidades de relevo e ríos máis importantes da comunidade autónoma e coñecer algunha característica relevante de cada un deles.	CSB2.14.1. Localiza nun mapa os principais elementos da paisaxe: unidades de relevo e ríos máis importantes da comunidade autónoma.	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CAA
<ul style="list-style-type: none"> • a • d • e • h 	B2.13.A intervención humana no medio próximo. A contaminación atmosférica e o cambio climático. Desenvolvemento sostible e consumo responsable.	B2.15. Explicar a importancia e as consecuencias da intervención humana no medio próximo valorando a necesidade dun desenvolvemento sostible.	CSB2.15.1.Explica o impacto e as consecuencias negativas que a acción humana ten sobre o medio máis próximo.	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCL
			CSB2.15.2.Explica a importancia de coidar a atmosfera e as consecuencias de non facelo.	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCL
			CSB2.15.3 Propón algunhas medidas para o desenvolvemento sostible e un consumo responsable.	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCL
BLOQUE 3. VIVIR EN SOCIEDADE				
<ul style="list-style-type: none"> • a • e • h • o 	B3.1.A organización social, política e territorial da localidades e comarca (función e organización). Elaboración dun mapa conceptual de toda a organización.	B3.1.Expoñer e explicar a organización social, política e territorial da contorna próxima a través da interpretación dun mapa mental.	CSB3.1.1.Describe a estrutura básica da organización social, política e territorial da contorna próxima.	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCL
<ul style="list-style-type: none"> • a • h • o 	B3.2.Manifestacións culturais e lingüísticas de Galicia	B3.2.Valorar a diversidade cultural, social, política e lingüística de Galicia respectando as diferenzas.	CSB3.2.1.Recoñece, partindo da realidade galega, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural.	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CEC

ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> b h g 	B3.3.Realización dun estudo demográfico da poboación no contexto do centro educativo que simule a poboación dun municipio manexando os conceptos básicos da demografía e representando e interpretando os datos en gráficas.	B3.3.Comprender os principais conceptos básicos demográficos, a través da realización do estudo demográfico da poboación no contexto do centro educativo, representar os datos en gráficas básicas e comunicar os resultados.	CSB3.3.1.Define demografía, comprende os principais conceptos demográficos e os representa en gráficas sinxelas.	<ul style="list-style-type: none"> CSC CMCCT CCL
<ul style="list-style-type: none"> h 	B3.4.As actividades económicas e produtivas da localidade. Clasificación por sectores. Recursos naturais, materias primas e produtos elaborados.	B3.4.Distinguir entre materias primas e produtos elaborados e asocialos cos diferentes sectores produtivos e económicos da zona.	CSB3.4.1.Diferencia entre materias primas e produtos elaborados e os asocia cos diferentes sectores produtivos e económicos da contorna.	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CCL
<ul style="list-style-type: none"> n h 	B3.5.Educación Viaria. Adquisición de coñecementos básicos que contribúan a consolidar condutas e hábitos viarios correctos.	B3.5.Coñecer as normas básicas e sinxelas de circulación e utilízalas como persoa usuaria de medios de transporte.	CSB3.5.1.Coñece, utiliza e respecta as normas básicas de circulación.	<ul style="list-style-type: none"> CSC
BLOQUE 4. AS PEGADAS DO TEMPO				
<ul style="list-style-type: none"> h o 	B4.1. As pegadas da nosa historia.	B4.1.Coñecer as nocións básicas.	CSB4.1.1.Recoñece o século como unidade de medida do tempo histórico.	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CAA
<ul style="list-style-type: none"> 				<ul style="list-style-type: none">
<ul style="list-style-type: none"> 				<ul style="list-style-type: none">
<ul style="list-style-type: none"> 				<ul style="list-style-type: none">

ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> • d • h • o 	B4.6.O noso patrimonio natural, histórico e cultural. Os espazos protexidos.	B4.4.Desenvolver a curiosidade por coñecer as formas da vida humana no pasado, valorando a importancia que teñen os restos para o coñecemento e estudo da historia e como patrimonio cultural que hai que coidar e legar.	CSB4.4.1.Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico do contorno próximo e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora.	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCEC

METODOLOXÍA (aplicada no 1º e 2º trimestre)

Desenvolveremos propostas didácticas integradas, activas, contextualizadas, cunha finalidade e funcionalidade clara, planificadas con rigor, que impliquen e posibiliten a activación da variedade de procesos cognitivos e contribúan e aseguren o desenvolvemento de todas as competencias ao longo de toda a etapa. As propostas de traballo deben xurdir dun problema, acontecemento ou inquedanza, que supoñan un proceso de investigación e acción que garanta a participación activa do alumnado, a experimentación e a funcionalidade das aprendizaxes e que lle permita organizar o seu pensamento, a reflexión crítica e facilite o proceso de autorregulación das aprendizaxes. O traballo por proxectos, os estudos de casos, a aprendizaxe baseada en problemas, as experiencias de aprendizaxe por servizo, as prácticas de aprendizaxe colaborativa, as prácticas de ensinanza e aprendizaxe baseadas no pensamento crítico e creativo e as experiencias en comunidades de aprendizaxe serían propostas que responderían a ese perfil.

É fundamental na área de Ciencias Sociais o aproveitamento dos recursos propios da contorna, non soamente físicos, senón tamén humanos. Neste sentido, consideraranse as diferenzas interculturais como un aspecto enriquecedor que achega posibilidades de aprendizaxe.

A planificación e o desenvolvemento destas propostas levan asociada a utilización de diversos instrumentos de avaliación: diarios, debates, probas específicas etc. que evidencian os distintos graos de execución das aprendizaxes.

Para a construción e a consolidación das aprendizaxes partírase, en todo momento, dos coñecementos previos do alumnado, do contexto máis próximo e do seu nivel evolutivo, cognitivo e emocional. Este proceso implica a secuenciación dos contidos partindo do que eles xa coñecen para así avanzar e ir de aprendizaxes máis simples cara outros máis complexos.

O alumnado debe ser o protagonista das súas aprendizaxes, a construción das aprendizaxes é persoal e, polo tanto, moi diversa polo que se presentarán propostas de traballo individual e de equipo que posibilitan a resolución conxunta das tarefas e favorezan a inclusión do alumnado.

4.5 ÁREA DE VALORES SOCIAIS E CÍVICOS

CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE VALORES SOCIAIS E CÍVICOS AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

O desenvolvemento desta competencia nesta área curricular permítenos utilizar, interpretar e expresar con claridade elementos e razoamentos matemáticos para enfrontarse a aquelas situacións cotiás que os precisan. Así mesmo, esta competencia

ofrece a posibilidade de empregar o razoamento lóxico, analizar e axuizar a partir de conflitos, resolución de problemas e xuízos morais, os problemas sociais e históricos.

Os descritores que podemos traballar serán:

- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.
- Tomar conciencia dos cambios producidos polo home no ámbito natural e das repercusións para a vida futura.
- Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte ao coidado saudable deste.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Manexar a linguaxe matemática con precisión en calquera contexto.
- Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.
- Realizar argumentacións en calquera contexto con esquemas lóxico-matemáticos.
- Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.

Comunicación lingüística

Para o bo desenvolvemento desta competencia nesta área, será decisivo o fomento da lectura a través de libros e de fragmentos escollidos para comentar na aula, con dúas finalidades: mellorar a comprensión lectora e a adquisición de destrezas para a expresión escrita e adquirir identidade sobre o que significa unha sociedade cívica para favorecer o coñecemento dos valores, os dereitos e os deberes destacados nos dereitos humanos... Dende esta área, trataremos de que adquiran as destrezas comunicativas, tanto oral coma escrita; por iso, procuraremos adestrar polo menos un descritor en cada unha das unidades didácticas.

Os descritores que podemos utilizar serán:

- Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...
- Comprender o sentido dos textos escritos.
- Gozar coa lectura.
- Expresar oralmente de xeito ordenado e claro calquera tipo de información.
- Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.
- Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
- Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros en diversas situacións comunicativas.

Competencia dixital

Desenvolver a competencia dixital desde esta área axudaranos a manexar ferramentas que possibiliten o acceso ao coñecemento e á vez nos ensinen o seu uso responsable. A devandita competencia favorecerá dous tipos de traballo: autónomo e participativo, mediante os que se fomentará a identidade persoal e a relación interpersoal, respectivamente, desde unhas bases sólidas nas que poidan empezar a xerar os seus propios criterios sobre situacións reais da sociedade na que viven.

Na área de Valores Sociais e Cívicos podemos adestrar os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.

- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais

A través desta competencia e desde esta área, posibilitase a adquisición de pautas sociais e cívicas persoais, interpersoais e interculturais para participar dunha forma eficaz e construtiva en sociedades cada vez máis diversificadas.

Os descritores que podemos adestrar nesta competencia son:

- Amosar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e do cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

A área de Valores Sociais e Cívicos pídenos que se facilite a construción da identidade individual e se potencien as relacións interpersoais para favorecer a convivencia de acordo a valores cívicos socialmente recoñecidos, polo que esta competencia fomentará todos aqueles aspectos que lle axuden ao alumnado a formarse como persoas e cidadáns participativos na mellora e no desenvolvemento dunha sociedade democrática.

Os indicadores desta competencia poden facilitar o adestramento de cada un dos descritores que enunciámos a continuación:

- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Amosar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Aprender a aprender

A competencia de aprender a aprender favorece a forma en que o proceso de ensino-aprendizaxe se vai consolidando no alumnado. As metodoloxías empregadas nesta área estarán relacionadas co traballo de investigación, de forma que a participación e a implicación do alumnado sexa real, así como o recoñecemento e a aceptación das normas sociais e de convivencia.

Nesta área insistirase na relación entre o progreso persoal e o académico xa que iso supoñerá unha das bases para que se inicien na construción do seu propio proxecto persoal de vida.

Os descritores que poderíamos utilizar para adestrar esta competencia serían:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.
- Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Planificar recursos e pasos necesarios no proceso de aprendizaxe.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

O sentido de iniciativa e espírito emprendedor beneficiará o alumnado, xa que se iniciará no autoconecemento a distintos niveis para poder desenvolver diferentes habilidades que o leven a tomar iniciativas emprendedoras que faciliten a asunción da complexa convivencia social propiciando valores de interdependencia positiva, cooperación de acordo cos valores, os dereitos e os deberes da sociedade na que se desenvolven.

Neste caso, os descritores que se poderían adestrar serían:

- Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas.
- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Ser constante no traballo superando as dificultades.
- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.
- Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.

CONCRECIÓN CURRICULAR

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1. A IDENTIDADE E A DIGNIDADE DA PERSOA				
<ul style="list-style-type: none"> • m • k 	<p>B1.1. O autoconhecimento. Identificación das características persoais e dos trazos de identidade, as propias capacidades e necesidades.</p> <p>B1.2. Habilidades comunicativas. Expresión de vivencias e sentimentos de forma construtiva.</p>	<p>B1.1. Crear unha imaxe positiva dun mesmo/a tomando decisións meditadas e responsables, baseadas nun bo autoconceito.</p>	<p>VSCB1.1.1. Reflexiona sobre os trazos característicos da súa personalidade e verbaliza as conclusións.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CSIEE
			<p>VSCB1.1.2. Expresa a percepción da súa propia identidade, integrando a representación que fai dun mesmo ou dela mesma e a imaxe que expresan os demais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCL
<ul style="list-style-type: none"> • m 	<p>B1.3. O autoconceito. A autovaloración; os trazos de personalidade. A autoconciencia emocional. A respectabilidade e a dignidade persoal. O estilo persoal positivo.</p>	<p>B1.2. Construír o estilo persoal baseándose na respectabilidade e na dignidade persoal</p>	<p>VSCB1.2.1. Razona o sentido do compromiso respecto a un mesmo e ás demais persoas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCL • CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> • a • m 	<p>B1.4. As emocións. Identificación, recoñecemento, expresión e verbalización. Causas e consecuencias. Asociación pensamento-emoción.</p> <p>B1.5. O autocontrol. A regulación dos sentimentos. As estratexias de reestruturación cognitiva. A resiliencia.</p>	<p>B1.3. Estructurar un pensamento efectivo empregando as emocións de forma positiva.</p>	<p>VSCB1.3.1 Aplica o autocontrol á toma de decisión.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CSIEE
			<p>VSCB1.3.2. Realiza un adecuado recoñecemento e identificación das súas emocións e das demais persoas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CSIEE
			<p>VSCB1.3.3. Expresa os seus sentimentos, necesidades e dereitos, á vez que respecta os dos e das demais nas actividades cooperativas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CSIEE • CCL

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> b m 	B1.6. A responsabilidade. O sentido do compromiso respecto a un mesmo e aos demais. Valoración do erro como factor de aprendizaxe e mellora.	B1.4. Desenvolver o propio potencial, mantendo unha motivación intrínseca e esforzándose para o logro de éxitos individuais e compartidos.	VSCB1.4.1. Traballa en equipo valorando o esforzo individual e colectivo para a consecución de obxectivos.	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
			VSCB1.4.2. Asume as súas responsabilidades durante a colaboración.	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
			VSCB1.4.3. Realiza unha autoavaliación responsable da execución das tarefas con axuda dunha persoa adulta.	<ul style="list-style-type: none"> CSC CAA CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> m 	B1.7. A autonomía persoal e a autoestima. Seguridade nun mesmo, iniciativa, autonomía para a acción, confianza nas propias posibilidades. A toma de decisións persoal meditada. Tolerancia á frustración.	B1.5. Adquirir capacidades para tomar decisións de forma independente, manexando as dificultades para superar frustracións e sentimentos negativos ante os problemas.	VSCB1.5.1. Emprega algunha estratexia para facer fronte á incerteza, ao medo ou ao fracaso.	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> a 	B1.8. A iniciativa persoal. As accións creativas. A consecución de logros.	B1.6. Desenvolver a autonomía e a capacidade de emprendemento para conseguir logros persoais responsabilizándose do ben común.	VSCB1.6.1. Participa na resolución de problemas escolares con seguridade e motivación.	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE CSC
			VSCB1.6.2. Define e formula claramente problemas de convivencia.	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCL
<ul style="list-style-type: none"> b 	B1.9. A responsabilidade. Causas e consecuencias das accións propias. A toma de decisións persoais meditadas: técnicas e recursos. O sentido do compromiso respecto a un mesmo e aos demais. A asunción dos propios actos.	B1.7. Propoñerse desafíos e levalos a cabo mediante unha toma de decisión persoal, meditada e responsable, desenvolvendo un bo sentido do compromiso respecto a un mesmo e ás demais persoas.	VSCB1.7.1. Reflexiona, respondendo a preguntas, as consecuencias das súas accións.	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCL CSIEE
			VSCB1.7.2. Desenvolve actitudes de respecto cara aos demais en situacións formais e informais da interacción social.	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
BLOQUE 2. A COMPRESIÓN E O RESPECTO NAS RELACIÓNS INTERPERSOAIS				
<ul style="list-style-type: none"> m 	B2.1. As habilidades de comunicación. A	B2.1. Expresar opinións, sentimentos e	VSCB2.1.1. Expresar con claridade	<ul style="list-style-type: none"> CCL

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	percepción e o emprego do espazo físico na comunicación. Os elementos da comunicación non verbal que favorecen o diálogo: ton de voz e maneira de falar. Adecuación a diferentes contextos.	emocións, empregando coordinadamente a linguaxe verbal e non verbal.	opinións, sentimentos e emocións.	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
VSCB2.1.2. Emprega apropiadamente os elementos da comunicación verbal e non verbal, en consonancia cos sentimentos.			<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC 	
VSCB2.1.3. Emprega a comunicación verbal en relación coa non verbal en exposicións orais.			<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA CSIEE 	
VSCB2.1.4. Expón respectuosamente os argumentos.			<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC 	
<ul style="list-style-type: none"> b m e 	B2.2. Estratexias da linguaxe oral como instrumento de comunicación: escoitar, preguntar, argumentar.	B2.2. Utilizar habilidades de escoita e o pensamento de perspectiva con empatía.	VSCB2.2.1. Escoita exposicións orais e entende a comunicación desde o punto de vista da persoa que fala.	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCL
			VSCB2.2.2. Colabora en proxectos grupais escoitando activamente, demostrando interese polas outras persoas.	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSIEE CSC CCL
<ul style="list-style-type: none"> c m e 	B2.3. A comunicación expresiva. Os elementos da comunicación que favorecen o diálogo. Iniciación, mantemento e finalización de conversas. Identificación, recoñecemento e análise de hábitos que facilitan e dificultan a comunicación.	B2.3. Iniciar, manter e finalizar conversas cunha maneira de falar adecuada aos interlocutores e ao contexto, tendo en conta os factores que inhiben a comunicación para superar barreiras e os que permiten lograr proximidade.	VSCB2.3.1. Comunícase empregando expresións para mellorar a comunicación.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
			VSCB2.3.2. Aмосa interese polos seus interlocutores.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
<ul style="list-style-type: none"> e m 	B2.4. A aserción. Exposición e defensa das ideas propias con argumentos fundados e razoables empregando estratexias de	B2.4. Empregar a aserción.	VSCB2.4.1. Expresa abertamente as propias ideas.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC CSIEE

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	comunicación construtivas.		VSCB2.4.2. Emprega a linguaxe positiva.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
• m	B2.5. O diálogo. A busca do mellor argumento. A creación de pensamentos compartidos a través do diálogo. A inferencia e o sentido da expresión dos e das demais. A escoita activa e a axuda.	B2.5. Dialogar creando pensamentos compartidos con outras persoas para atopar o mellor argumento.	VSCB2.5.1 Relaciona, con axuda dunha persoa adulta, diferentes ideas e opinións para atopar os seus aspectos comúns.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC CAA
• c	B2.6.A intelixencia interpersonal. A empatía: atención, escoita activa, observación e análise de comportamentos. O altruísmo.	B2.6. Establecer relacións interpersoais positivas empregando habilidades sociais.	VSCB2.6.1. Emprega diferentes habilidades sociais básicas.	• CSC
• m			VSCB2.6.2. Participa activamente en actividades que contribúen á cohesión dos grupos sociais aos que pertence.	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
• a	B2.7. O respecto, a tolerancia e a valoración do outro. Análise de situacións na escola e fóra dela que producen sentimentos positivos ou negativos no alumnado.	B2.7. Actuar con tolerancia comprendendo e aceptando as diferenzas.	VSCB2.7.1. Respecta e acepta as diferenzas individuais.	• CSC
			VSCB2.7.2. Recoñece, e identifica as calidades doutras persoas.	• CSC
• c	B2.8. As condutas solidarias. A disposición de apertura cara aos demais: compartir puntos de vista e sentimentos. As dinámicas de cohesión de grupo.	B2.8. Contribuír á mellora do clima do grupo, amosando actitudes cooperativas e establecendo relacións respectuosas.	VSCB2.8.1. Forma parte activa das dinámicas do grupo.	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
• m			VSCB2.8.2. Establece e mantén relacións emocionais amigables, baseadas no intercambio de afecto e a confianza mutua.	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
BLOQUE 3. A CONVIVENCIA E OS VALORES SOCIAIS				
• b	B3.1 Responsabilidade no exercicio dos dereitos e dos deberes individuais nos grupos nos que se integra e participación nas tarefas e decisión destes. A disposición de apertura cara ao outro, ao compartir puntos de vista e	B3.1 Resolver problemas en colaboración, poñendo de manifesto unha actitude aberta cara aos demais e compartindo puntos de vista e sentimentos.	VSCB3.1.1 Establece relacións de confianza cos iguais e coas persoas adultas.	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
• m			VSCB3.1.2 Desenvolve proxectos e	• CSC

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	sentimentos.		resolve problemas en colaboración.	• CSIEE
			VSCB3.1.3 Pon de manifesto unha actitude aberta cara ás demais persoas compartindo puntos de vista e sentimentos durante a interacción social na aula.	• CSC • CSIEE
• b	B3.2 A interdependencia e a cooperación. A interdependencia positiva e a participación equitativa. As condutas solidarias. A aceptación incondicional do outro. A resolución de problemas en colaboración. Compensación de carencias dos e das demais. A disposición de apertura cara ao outro, o compartir puntos de vista e sentimentos. B3.3. Estructuras e técnicas da aprendizaxe cooperativa.	B3.2 Traballar en equipo favorecendo a interdependencia positiva e amosando condutas solidarias.	VSCB3.2.1 Aмосa boa disposición a ofrecer e recibir axuda para a aprendizaxe.	• CAA • CSIEE • CSC
			VSCB3.2.2. Practica as estratexias de axuda entre iguais.	• CAA • CSIEE • CSC
			VSCB3.2.3. Practica as estratexias de axuda entre iguais	• CAA • CSIEE • CSC
			VSCB3.2.4. Respecta as regras durante o traballo en equipo.	• CSC
			VSCB3.2.5. Emprega destrezas de interdependencia positiva.	• CSC • CSIEE • CAA
• a	B3.4. Elaboración de normas de convivencia da aula e do centro positivas, facilitadoras e asumidas polo grupo e pola comunidade. Valoración da necesidade de normas compartidas que regulan a convivencia frutífera no ámbito social.	B3.3. Implicarse na elaboración e no respecto das normas da comunidade educativa, empregando o sistema de valores persoal que constrúe a partir dos valores universais.	VSCB3.3.1. Participa na elaboración das normas da aula.	• CSC • CSIEE
			VSCB3.3.2. Respecta as normas do centro escolar.	• CSC
• c	B3.5. A resolución de conflitos. A linguaxe positiva na comunicación de pensamentos,	B3.4. Participar activamente na vida cívica de forma pacífica e democrática	VSCB3.4.1. Resolve os conflitos, coa axuda dunha persoa adulta, de modo	• CSC

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• m	intencións e posicionamentos persoais. A transformación do conflito en oportunidade.	transformando o conflito en oportunidade, coñecendo e empregando as fases da mediación e usando a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos persoais.	construtivo.	• CSIEE
			VSCB3.4.2. Manexa a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos e intencións nas relacións interpersoais.	• CCL • CSC
			VSCB3.4.3. Analiza as emocións e sentimentos das partes en conflito.	• CSC • CSIEE
• a	B3.6. Identificación, recoñecemento e valoración dos dereitos de todos os nenos e de todas as nenas do mundo recoñecidos nas declaracións universais, no Estatuto de autonomía de Galicia e na Constitución española.	B3.5. Comprender a importancia dos dereitos da infancia valorando as condutas que os protexen.	VSCB3.5.1. Expón os dereitos básicos da infancia.	• CSC • CCL
• d • m	B3.7. As diferenzas de sexo como un elemento enriquecedor. Análise das medidas que contribúen a un equilibrio de xénero e a unha auténtica igualdade de oportunidades. Identificación e rexeitamento de desigualdades entre mulleres e homes no mundo laboral e na vida cotiá.	B3.6. Participar activamente na vida cívica valorando a igualdade de dereitos e corresponsabilidade de homes e mulleres.	VSCB3.6.1. Colabora con persoas do outro sexo en diferentes situacións escolares. VSCB3.6.2. Realiza diferentes tipos de actividades independentemente do seu sexo.	• CSC • CSIEE • CSC • CSIEE
•		.		
				•
				•

METODOLOXÍA (aplicada no 1º e 2º trimestre)

Os estudantes han de formarse na reflexión e a vivencia dos valores ao longo de toda a Educación Primaria; para iso, deberán familiarizarse con aspectos como o respecto dos dereitos humanos e as liberdades fundamentais, e así tomar conciencia da importancia de asumir unha vida responsable nunha sociedade libre e tolerante coas diferenzas.

Debemos ter en conta que cada alumno e alumna parte dunhas fortalezas individuais, que lle axudarán a construír a súa identidade individual para poder chegar a construír unha sociedade colectiva con valores cívicos e socialmente recoñecidos.

Cada unha das fortalezas individuais do alumnado axudaranos a definir a predominancia de cada unha das súas intelixencias, polo que as tarefas que se realicen estarán pensadas desde a teoría das intelixencias múltiples, como posibilidade de que todo o alumnado chegue a adquirir todos aqueles aspectos que necesita para poder desenvolver unha aprendizaxe permanente ao longo da vida.

Nesta área, os estudantes iníciase no desenvolvemento da estimulación do pensamento crítico, a asimilación de valores, a toma de decisións desde xuízos morais e a resolución de problemas, polo que deberán manexar diferentes destrezas que impliquen o traballo en grupo colaborador como unha forma de adestrar diferentes habilidades. Estas desenvolverán a súa capacidade de crear espazos de convivencia pacífica e democrática desde uns valores socialmente recoñecidos.

Os contidos da área de Valores Sociais e Cívicos están organizados arredor duns conceptos fundamentais vinculados ao contexto real; será importante traballar a parte competencial de forma que o coñecemento se transforme en acción e aplícalo a proxectos reais próximos ao alumnado.

Debe potenciar o desenvolvemento de competencias que lles permitan aos alumnos e as alumnas considerarse valiosos e valiosas e axudar ás demais persoas, á vez que se senten recoñecidos e recoñecidas e se mostran receptivos e receptivas para recibir axuda na resolución de problemas.

Haberá que partir das experiencias, problemas e intereses do alumnado (xa que todo o traballado nesta área ten un compoñente vivencial) para propiciar o pensamento en perspectiva e a implicación emocional. Cumprirá deseñar tarefas e/ou proxectos de traballo en contextos auténticos que permitan levar a cabo estas vivencias e que potencien que cada rapaz e cada rapaza teñan os seus tempos e os seus espazos de protagonismo e o recoñecemento da súa valía persoal e das súas contribucións aos diferentes grupos nos que desenvolven a actividade.

4.6 ÁREA DE LINGUA GALEGA E LITERATURA

CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE LINGUA GALEGA E LITERATURA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

O desenvolvemento desta competencia nesta área curricular permítenos utilizar elementos e razoamentos matemáticos para resolver problemas provenientes de situacións cotiás partindo do coñecemento dun mesmo, da natureza e da interacción cos outros. Así mesmo, incorpora a aplicación dalgunhas nocións, conceptos científicos e técnicos coa posibilidade real de utilizar a actividade matemática en contextos variados aos que se ten que enfrontar o propio alumno.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente na área de Lingua Galega e Literatura serán:

- Interactuar co contorno natural de xeito respectuoso.
- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.
- Tomar conciencia dos cambios producidos polo home no contorno natural e as repercusións para a vida futura.
- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.
- Xerar criterios persoais acerca da visión social sobre a estética do corpo humano fronte ao coidado saudable deste.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.
- Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.

Comunicación lingüística

A expresión oral e a expresión escrita requiren dun adestramento en cada unha das áreas. De forma sistemática procuraremos adestrar polo menos un descriptor en cada unha das unidades didácticas.

Trataremos de que adquiren as destrezas comunicativas no uso da linguaxe. Será unha prioridade dotar o alumnado de estratexias que favoreza unha correcta aprendizaxe e que lle asegure un manexo efectivo nas situacións cotiás e en diferentes contextos nos que se encontre.

Os descritores que utilizaremos na área de Lingua Galega e Literatura serán:

- Comprender o sentido dos textos escritos.
- Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...
- Gozar coa lectura.
- Expresar oralmente, de xeito ordenado e claro, calquera tipo de información.
- Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.
- Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.

- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.
- Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.

Competencia dixital

Ser competente na utilización das tecnoloxías da información e a comunicación como instrumento de traballo intelectual inclúe utilízalas na súa dobre función de transmisoras e xeradoras de información e coñecemento. Faise necesario o manexo de ferramentas dixitais para a adquisición de información transformándoa en coñecemento.

Na área de Lingua Galega e Literatura adestraremos os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas
- Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais

A través das diferentes áreas podemos coñecer o mundo no que vivimos, o contorno que nos rodea e os seus cambios, polo que esta competencia nos pode dar unha visión diferente desde a perspectiva das diferentes manifestacións culturais e a forma de expresión artística.

Os descritores que adestraremos nesta competencia na área de Lingua Galega e Literatura son:

- Amosar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións dende códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

As competencias sociais e cívicas encerran a comprensión e a aplicación de dereitos e deberes dos cidadáns nun Estado democrático. Traballar cos compañeiros, convivir, compartir coñecemento, participar na xestión do grupo, propoñer, colaborar... son aspectos desta competencia que podemos adestrar.

Os descritores que adestraremos na área de Lingua Galega e Literatura son:

- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Amosar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.

- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse dende o coñecemento dos distintos valores.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Aprender a aprender

A competencia de aprender a aprender supón dispoñer de habilidades para iniciarse na aprendizaxe e ser capaz de continuar aprendendo de xeito cada vez máis eficaz e autónoma de acordo con aquilo que consideramos. Dende todas as áreas se ve a necesidade de traballar de forma explícita a confianza nun mesmo para poder traballar cos outros e o gusto por aprender.

Os descritores que utilizaremos para adestrar esta competencia na área de Lingua Galega e Literatura son:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.
- Planificar recursos necesarios e pasos a realizar no proceso de aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Desenvolver a autonomía persoal, o liderado na xestión de grupos de traballo e estimular a creatividade son aspectos doadamente abordables desde calquera área no traballo diario e mediante a proposta de traballo en grupos colaboradores. Ademais podemos promover o adestramento de habilidades propiamente emprendedoras no deseño de tarefas que permitan a xestión de recursos materiais e persoais.

Neste caso, os descritores a adestrar na área de Lingua Galega e Literatura son:

- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.
- Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.
- Encontrar posibilidades no ámbito que outros non ven.
- Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou proxectos.
- Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.

CONCRECIÓN CURRICULAR

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL: FALAR E ESCOITAR				
<ul style="list-style-type: none"> • a • e 	B1.1. Comprensión e valoración de textos orais sinxelos procedentes da radio, da televisión ou da internet, con especial incidencia na noticia, para obter información xeral, específica e relevante, sobre feitos e acontecementos que resulten significativos e elaboración dun breve resumo.	B1.1. Comprender textos orais sinxelos dos medios de comunicación, extraendo o sentido global e información específica.	LGB1.1.1. Comprende as ideas principais dun texto oral sinxelo dos medios de comunicación, extraendo o sentido global da mensaxe.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA
			LGB1.1.2. Identifica <i>quen, que e onde</i> nunha noticia.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA
			LGB1.1.3. Elabora un breve resumo, a partir de preguntas, dun texto oral sinxelo e valora os informativos da radio e da televisión como fonte de información.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC
<ul style="list-style-type: none"> • b • e • i 	B1.2. Uso de documentos impresos, dixitais e audiovisuais para obter, informacións relevantes para realizar tarefas de aprendizaxe.	B1.2. Utilizar os documentos audiovisuais como instrumento de aprendizaxe.	LGB1.2.1. Usa e manexa documentos impresos, audiovisuais e dixitais para obter a información máis importante e necesaria.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CD • CAA • CSC
			LGB1.2.2. Selecciona informacións relevantes dos documentos audiovisuais para realizar tarefas de aprendizaxe	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CD • CAA • CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> • a 	B1.3. Comprensión e produción de textos orais	B1.3. Comprender e producir textos	LGB1.3.1. Participa nunha conversa	<ul style="list-style-type: none"> • CCL

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> • b • c • e • o 	<p>sinxelos para aprender e para informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián, de carácter informal (conversas entre iguais e no equipo de traballo) e dun maior grao de formalización (exposicións da clase).</p>	<p>orais sinxelos, propios do uso cotián ou do ámbito académico.</p>	<p>entre iguais, comprendendo o que di o interlocutor e intervindo adecuadamente.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CSC • CSEIEE
			<p>LGB1.3.2. Sigue unha exposición da clase e extrae o sentido global e as informacións máis relevantes, preguntando se é necesario para verificar a súa comprensión.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA
			<p>LGB1.3.3. Elabora e produce textos orais sinxelos (explicacións, breves exposicións, narracións curtas...) presentando as ideas cunha coherencia lineal elemental e responde preguntas aclaratorias elementais sobre o seu contido.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSIEE • CAA
			<p>LGB1.3.4. Participa no traballo en grupo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSIEE • CAA • CCL
<ul style="list-style-type: none"> • a • c • e 	<p>B1.4. Actitude de escoita adecuada ante situacións comunicativas, respectando as e opinións de quen fala e sen interrupcións inadecuadas.</p>	<p>B1.4. Manter unha actitude de escoita adecuada, respectando as opinións dos e das demais.</p>	<p>LGB1.4.1. Atende as intervencións dos e das demais, en conversas e exposicións sen interromper.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC
			<p>LGB1.4.2. Respecta as opinións da persoa que fala.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC
<ul style="list-style-type: none"> • a • c • d • e 	<p>B1.5. Participación e cooperación nas situacións comunicativas (expresións espontáneas, informacións, conversas reguladores da convivencia, discusións ou instrucións) con valoración e respecto das normas que rexen a</p>	<p>B1.5. Participar nas diversas situacións de interacción oral que se producen na aula amosando valoración e respecto polas normas que rexen a interacción oral.</p>	<p>LGB1.5.1. Respecta as quendas de palabra nos intercambios orais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC • CAA
			<p>LGB1.5.2. Respecta as opinións das</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• o	interacción oral (petición e quendas de palabra, mantemento do tema, respecto ás opinións das demais persoas, posturas e xestos adecuados).		persoas participantes nos intercambios orais.	• CSC • CCEC
			LGB1.5.3. Utiliza a lingua galega en calquera situación de comunicación dentro da aula e valora o seu uso fóra dela.	• CCL • CSC • CCEC
			LGB1.5.4. Emprega unha postura e xestualidade que transmite predisposición para interactuar cos demais.	• CCL • CSC • CCEC
			LGB1.5.5. Exprésase cunha pronuncia e dicción correctas.	• CCL • CSC • CCEC
			LGB1.5.6. Participa na conversa formulando e contestando preguntas.	• CCL • CSC • CCEC • CAA
• a • b • e	B1.6. Uso de estratexias elementais para comprender e facer comprender as mensaxes orais: entoación, ritmo e xestualidade.	B1.6. Amosar interese por expresarse en público coherentemente, sen contradicións, sen repeticións innecesarias e usando nexos adecuados.	LGB1.6.1. Elabora un discurso oral coherente, utilizando un vocabulario adecuado á súa idade.	• CCL • CAA
			LGB1.6.2. Elabora un discurso oral cohesivo, utilizando algúns nexos básicos.	• CCL
			LGB1.6.3. Aмосa un discurso oral, claro, cunha pronuncia e entoación axeitadas e propias da lingua galega.	• CCL • CCEC
• b	B1.7. Produción de textos orais sinxelos propios	B1.7. Elaborar textos orais sinxelos	LGB1.7.1. Elabora textos orais sinxelos	• CCL

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> • e • 	dos medios de comunicación social coa axuda de modelos sinxelos e en situación de simulación.	propios dos medios de comunicación.	propios dos medios de comunicación mediante simulación.	<ul style="list-style-type: none"> • CD • CAA • CSIEE • CSC
<ul style="list-style-type: none"> • b • d • e 	B1.8. Actitude de cooperación e de respecto en situacións de aprendizaxe compartida.	B1.8. Amosar respecto e cooperación nas situacións de aprendizaxe en grupo.	LGB1.8.1. Amosa respecto ás ideas e achegas dos e das demais e contribúe ao traballo en grupo.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> • e 	B1.9. Interese por expresarse oralmente coa pronuncia e coa entoación adecuadas.	B1.9. Interesarse por amosar unha pronuncia e entoación adecuadas.	LGB1.9.1. Interésase por expresarse oralmente coa pronuncia e entoación adecuada a cada acto comunicativo.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CCEC • CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> • a • d • e • o 	B1.10. Uso, de forma xeral, dunha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.	B1.10. Usar, de forma xeral, unha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.	LGB1.10.1. Usa, de forma xeral, unha linguaxe non sexista. LGB1.10.2. Identifica o uso de linguaxe discriminatoria e sexista evidente.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC • CCL • CSC
<ul style="list-style-type: none"> • a • d • e • o 				<ul style="list-style-type: none"> •
<ul style="list-style-type: none"> • a • d • e • o 	B1.12. Identificación da lingua galega con diversos contextos de uso oral da lingua: en diferentes ámbitos profesionais (sanidade, educación, medios de comunicación...) e en conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.	B1.12. Identificar a lingua galega con diversos contextos de uso oral.	LGB1.12.1. Identifica a lingua galega oral con diversos contextos profesionais: sanidade, educación, medios de comunicación... LGB1.12.2. Recoñece a validez da lingua galega para conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CCEC • CCL • CCEC • CSC

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA: LER				
<ul style="list-style-type: none"> • b • e • l • j 	<p>B2.1. Comprensión da información relevante en textos das situacións cotiás de relación social: correspondencia escolar, normas da clase, normas do comedor, normas do transporte e regras de xogos.</p> <p>B2.2. Comprensión de información xeral en textos sinxelos procedentes dos medios de comunicación social (incluídas webs infantís) con especial incidencia na noticia e nas cartas á dirección do xornal, localizando informacións destacadas en portadas, titulares, subtítulos, entradas.</p> <p>B2.3. Comprensión de información relevante en textos para aprender e para informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián (folletos descrições, instrucións e explicacións).</p>	<p>B2.1. Comprender, buscar, localizar e seleccionar información explícita en textos sinxelos de soportes variados (webs infantís, libros, carteis).</p>	<p>LGB2.1.1. Comprende a información relevante de textos sinxelos procedentes dos medios de comunicación social ou propios de situacións cotiás.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CD • CSC
			<p>LGB2.1.2. Identifica as ideas principais dun texto sinxelo (narrativo, descritivo, expositivo).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
			<p>LGB2.1.3. Busca, localiza e selecciona información concreta dun texto sinxelo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CSIEE
			<p>LGB2.1.4. Interpreta, personificacións e hipérbolos en textos sinxelos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CSIEE
			<p>LGB2.1.5. Identifica a estrutura xeral dun texto.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
			<p>LGB2.1.6. Emprega o dicionario, de xeito guiado, para resolver as dúbidas de vocabulario que atopa nos textos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> • b • e 	<p>B2.4. Integración de coñecementos e de informacións procedentes de diferentes soportes para aprender e contrastar información, identificando e interpretando os datos que se transmiten mediante sinxelos gráficos e ilustracións.</p>	<p>B2.2. Interpretar e comprender, de maneira xeral, a información procedente de sinxelos gráficos, e ilustracións.</p>	<p>LGB2.2.1. Interpreta e comprende, de maneira xeral, a información de sinxelos gráficos e ilustracións, relacionando esta co contido do texto que a acompaña.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CSC • CSIEE • CMCT
<ul style="list-style-type: none"> • b 	<p>B2.5. Subliñado e resumo da información</p>	<p>B2.3. Realizar o subliñado das ideas</p>	<p>LGB2.3.1. Realiza o subliñado das</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• e	relevante dun texto sinxelo adecuado ao seu nivel.	principais dun texto sinxelo e resumir o seu contido.	ideas principais dun texto sinxelo.	• CAA
			LGB2.3.2. Realiza o resumo, a partir de preguntas, dun texto sinxelo.	• CCL • CAA
• b • e	B2.6. Iniciación ás estratexias de control do proceso lector (anticipación, formulación de hipóteses, relectura...).	B2.4. Utilizar, de maneira xeral, estratexias para mellorar a lectura.	LGB2.4.1. Deduce, de maneira xeral, o posible contido dun texto antes de lelo, axudándose do título e as ilustracións.	• CCL • CAA • CSIEE
			LGB2.4.2. Relé un texto e marca as palabras clave para acadar a comprensión, cando é preciso.	• CCL • CAA • CSIEE
• b • e	B2.7. Uso dirixido das tecnoloxías da información e das bibliotecas para obter información e modelos para a lectura.	B2.5. Utilizar de xeito guiado as tecnoloxías da información para obter información e modelos para a lectura.	LGB2.5.1. Utiliza de xeito guiado as tecnoloxías da información para obter información e modelos para a lectura.	• CCL • CD • CAA
			LGB2.5.2. Utiliza de xeito guiado dicionarios dixitais para interpretar a información dun texto.	• CCL • CAA • CD • CSIEE
• a • b • e	B2.8. Lectura persoal, silenciosa e en voz alta, de textos sinxelos en galego adaptados á idade e aos intereses das alumnas e dos alumnos.	B2.6. Ler, en silencio ou en voz alta, textos sinxelos en galego, adaptados á súa idade e aos seus intereses.	LGB2.6.1. Descodifica sen dificultade as palabras.	• CCL • CAA
			LGB2.6.2. Le textos sinxelos en voz alta sen dificultade.	• CCL
			LGB2.6.3. Le textos, adaptados e próximos á súa experiencia, en silencio, sen dificultade.	• CCL • CSC
• a • b	B2.9. Uso da biblioteca respectando as súas normas de funcionamento e valorándoa como	B2.7. Usar as bibliotecas de aula, e de centro, respectando as normas	LGB2.7.1. Utiliza as biblioteca de aula e de centro respectando as normas	• CCL • CAA

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> • e • i 	<p>fonte de información e de ocio e participación en actividades literarias.</p> <p>B2.10. Valoración das normas de funcionamento da biblioteca como recurso para acceder facilmente a información moi variada e manter un ambiente agradable de traballo e lecer.</p>	<p>básicas de funcionamento, e participar en actividades literarias.</p>	<p>básicas do seu o funcionamento.</p> <p>LGB2.7.2. Valora as bibliotecas de aula e de centro como instrumento cotián de busca de información e fonte de recursos textuais diversos.</p> <p>LGB2.7.3. Participa en actividades literarias do centro.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCL • CAA • CSC • CCL • CSC • CCEC
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • e 	<p>B2.11. Mantemento adecuado da súa biblioteca persoal.</p>	<p>B2.8. Ter interese por ter unha biblioteca propia.</p>	<p>LGB2.8.1. Coida, conserva e organiza os seus libros.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CSC
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • e 	<p>B2.12. Interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e como medio de comunicación e de lecer.</p>	<p>B2.9. Amosar interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación e de lecer.</p>	<p>LGB2.9.1. Amosa interese pola lectura como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación e de lecer.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CSC • CCEC
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • e • m 	<p>B2.13. Desenvolvemento da autonomía lectora, da capacidade de elección de temas e de textos e de expresión das preferencias persoais.</p>	<p>B2.10. Amosar certa autonomía lectora e capacidade de selección de textos do seu interese, así como ser quen de expresar preferencias.</p>	<p>LGB2.10.1. Selecciona textos do seu interese, en función dos seus gustos e preferencias.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
BLOQUE 3. COMUNICACIÓN ESCRITA: ESCRIBIR				
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • e 	<p>B3.1. Uso das estratexias de planificación, de textualización e revisión como partes do proceso escritor.</p>	<p>B3.1. Usar, as estratexias de planificación, textualización e revisión do texto.</p>	<p>LGB3.1.1. Planifica a elaboración do texto, antes de comezar a escribir, xerando ideas, seleccionando e estruturando a información.</p> <p>LGB3.1.2. Elabora o texto, con coherencia xeral e de xeito creativo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSIEE • CAA • CCL • CAA

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
				<ul style="list-style-type: none"> CSIEE
			LGB3.1.3. Aplica, de forma xeral, os signos de puntuación (punto, coma, dous puntos, puntos suspensivos, signos de exclamación e interrogación).	<ul style="list-style-type: none"> CCL
			LGB3.1.4. Aplica, de maneira xeral, a norma lingüística: ortografía, léxico, morfosintaxe.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC CCEC
<ul style="list-style-type: none"> a b e o 	<p>B3.2. Composición de textos propios de situacións cotiás de relación social (correspondencia escolar, mensaxes curtas, normas de convivencia, avisos, solicitudes, instrucións..., de acordo coas características propias destes xéneros.</p> <p>B3.3. Composición de textos de información sinxelos, característicos dos medios de comunicación social, sobre acontecementos significativos, con especial incidencia na noticia, en situacións reais ou simuladas.</p>	B3.2. Producir textos sinxelos de diferente tipoloxía que permitan narrar, describir e resumir, emocións e informacións relacionadas con situacións cotiás e aqueles que sexan característicos dos medios de comunicación.	LGB3.2.1. Elabora, en diferentes soportes, textos propios da vida cotiá e académica, imitando modelos: cartas e correos electrónicos, mensaxes curtas, normas de convivencia, avisos, instrucións...	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA CD
			LGB3.2.2. Redacta textos xornalísticos (noticias) e publicitarios (anuncios e carteis) de xeito creativo.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC CCEC CAA
			LGB3.2.3. Elabora diferentes tipos de textos (narrativos e descritivos) seguindo un guión establecido.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA
			LGB3.2.4. Escribe textos coherentes empregando algúns elementos de cohesión.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC CCEC
			LGB3.2.5. Resume brevemente o contido de textos sinxelos, a partir de preguntas, propios do ámbito da vida persoal ou familiar ou dos medios de	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC CAA

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			comunicación.	
<ul style="list-style-type: none"> • b • e 	B3.4. Produción de textos relacionados co ámbito académico para comunicar información (cuestionarios, resumos, descrições, explicacións).	B3.3. Elaborar textos do ámbito académico para comunicar información.	LGB3.3.1. Elabora por escrito textos do ámbito académico moi sinxelos (cuestionarios, resumos, descrições, explicacións...) para obter e comunicar información.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • e • j 	B3.5. Creación de textos sinxelos con intención informativa utilizando a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómics.	B3.4. Elaborar textos sinxelos que combinen a linguaxe verbal e a non verbal.	LGB3.4.1. Elabora textos sinxelos que combinan a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómics.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC • CCEC • CAA • CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> • b • d • e • i • j 				<ul style="list-style-type: none"> •
<ul style="list-style-type: none"> • b • e • i • j 	B3.7. Utilización de elementos gráficos e paratextuais sinxelos, para facilitar a comprensión (ilustracións, subliñados, gráficos e tipografía).	B3.6. Utilizar recursos gráficos e paratextuais que faciliten a comprensión dos textos.	<p>LGB3.6.1. Usa recursos gráficos e paratextuais sinxelos (ilustracións, subliñados, gráficos e tipografía) para facilitar a comprensión dos textos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • LGB3.6.2. Ilustra creativamente os seus textos con imaxes redundantes co seu contido. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CD • CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • e • o 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.8. Interese polo coidado e a presentación dos textos escritos e respecto pola norma ortográfica. • B3.9. Valoración da escritura como instrumento de relación social, de obtención, de reelaboración da 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.7. Coidar a presentación dos traballos escritos en calquera soporte e valorar a lingua escrita como medio de comunicación e de expresión creativa. 	<ul style="list-style-type: none"> • LGB3.7.1. Coida a presentación dos textos seguindo as normas básicas de presentación establecidas: marxes, disposición no papel, limpeza, calidade caligráfica, separación entre parágrafos, 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CD • CAA

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	información e dos coñecementos e de expresión creativa.		interliñado...	
			LGB3.7.2. Valora a lingua escrita como medio de comunicación e de expresión creativa.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
BLOQUE 4. COÑECEMENTO DA LINGUA				
• e	B4.1. Uso e identificación intuitiva de terminoloxía moi elemental nas actividades de produción e interpretación: denominación dos textos traballados, enunciado, palabra e sílaba, xénero e número, determinantes e formas verbais.	B4.1. Utilizar terminoloxía lingüística e gramatical básica, como apoio á comprensión e á produción de textos, así como aplicar o seu coñecemento na mellora do uso da lingua.	LGB4.1.1. Sinala a denominación dos textos traballados e recoñece nestes, enunciados, palabras e sílabas.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA
			LGB4.1.2. Identifica as formas verbais.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA
			LGB4.1.3. Separa as sílabas que conforman cada palabra, diferenciando a sílaba tónica das átonas.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA
			LGB4.1.4. Identifica nun texto substantivos e adxectivos.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA
			LGB4.1.5. Sinala o xénero e número de palabras dadas e é quen de cambialo.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA
• b • e	B4.2. Uso das normas ortográficas básicas, apreciando o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas nos escritos.	B4.2. Aplicar, de forma xeral, as normas ortográficas básicas, apreciando o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas.	LGB4.2.1. Aprecia o valor social das normas ortográficas e a necesidade de cingirse a elas.	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC CCEC
			LGB4.2.2. Utiliza as normas ortográficas básicas, aplicándoas nas súas producións escritas, con especial atención ás maiúsculas.	
• e	B4.3. Comparación e transformación de enunciados, mediante inserción, supresión,	B4.3. Utilizar correctamente as regras de puntuación, así como	LGB4.3.1. Emprega, de forma xeral, os signos de puntuación.	<ul style="list-style-type: none"> CCL

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	<p>cambio de orde, segmentación e recomposición, para xulgar sobre a gramaticalidade dos resultados.</p> <p>B4.4. Comparación de estruturas sintácticas elementais para observar a súa equivalencia semántica ou posibles alteracións do significado.</p> <p>B4.5. Inserción e coordinación de oracións como instrumento na mellora da composición escrita.</p>	<p>unha sintaxe elemental nas producións orais e escritas.</p>	LGB4.3.2. Usa unha sintaxe elemental adecuada nas súas producións.	• CCL
			LGB4.3.3. Respecta, de xeito xeral, as normas morfosintácticas de colocación do pronome átono.	• CCL • CSC • CCEC
• e	B4.6. Exploración das posibilidades do uso de diversos enlaces entre oracións (adición, causa), en relación coa composición de textos.	B4.4. Recoñecer e empregar conectores básicos.	LGB4.4.1. Usa diversos conectores básicos entre oracións: adición e causa.	• CCL • CAA
• b • e • i	B4.7. Uso do dicionario, en papel ou electrónico, de xeito guiado.	B4.5. Usar o dicionario en papel ou electrónico, de xeito guiado.	LGB4.5.1. Usa o dicionario en papel ou dixital de xeito guiado.	• CCL • CAA • CD
• b • e • i • o	B4.8. Identificación de palabras compostas e derivadas, de sinónimos de antónimos e palabras polisémicas básicas, en relación coa comprensión e coa produción de textos.	B4.6. Identificar palabras compostas e derivadas, así como sinónimos, antónimos e palabras polisémicas básicas, para comprender e producir textos.	LGB4.6.1. Recoñece palabras derivadas e compostas, identificando e formando familias de palabras.	• CCL • CAA
			LGB4.6.2. Recoñece e usa sinónimos, antónimos e palabras polisémicas básicas.	• CCL • CAA
• a • d • e • h • m • o	B4.9. Valoración da lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	B4.7. Valorar a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	LGB4.7.1. Valora a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	• CCL • CCEC
• a • d	B4.10. Comparación entre aspectos das linguas que coñece e/ou está a aprender para mellorar os procesos comunicativos, recoñecer as posibles	B4.8. Establecer relacións elementais entre as diversas linguas que coñece ou está a aprender para	LGB4.8.1. Identifica diferenzas, regularidades e semellanzas sintácticas, ortográficas, morfolóxicas e	• CCL • CCEC

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> • e • m • o 	interferencias e lograr unha competencia comunicativa integrada.	reflexionar sobre como mellorar os seus procesos comunicativos na lingua galega, recoñecer as posibles interferencias e lograr unha competencia comunicativa integrada.	léxicas moi evidentes e básicas entre todas as linguas que coñece e/ou está a aprender, como punto de apoio para a súa aprendizaxe.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
BLOQUE 5. EDUCACIÓN LITERARIA				
<ul style="list-style-type: none"> • b • d • e 	<p>B5.1. escoita, memorización e reprodución de textos procedentes da literatura popular oral galega (adiviñas, lendas, contos, poemas, cancións, ditos) e da literatura galega en xeral.</p> <p>B5.2. Valoración e aprecio do texto literario galego (oral ou non) como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.</p>	B5.1. escoitar, memorizar, reproducir e valorar textos sinxelos, procedentes da literatura galega en xeral, e da literatura galega popular en particular.	LGB5.1.1. escoita, memoriza e reproduce textos sinxelos procedentes da literatura popular oral galega (adiviñas, lendas, contos, poemas, cancións, ditos) e da literatura galega en xeral.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CCEC
			LGB5.1.2. Valora os textos da literatura oral galega como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CCEC
<ul style="list-style-type: none"> • b • d • e • i • o 	<p>B5.3. Lectura persoal, silenciosa e en voz alta de obras en galego adecuadas á idade e aos intereses do alumnado.</p> <p>B5.4. Lectura guiada e expresiva de textos narrativos da literatura infantil, adaptacións breves de obras literarias clásicas e literatura actual en diversos soportes.</p>	B5.2. Ler textos e obras en galego adaptadas á idade e en diferentes soportes.	LGB5.2.1. Le en silencio obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, adaptadas á idade e en diferentes soportes.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CCEC • CD
			LGB5.2.2. Le en voz alta obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, adaptadas á idade e en diferentes soportes.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CCEC • CD
<ul style="list-style-type: none"> • b • d • e 	B5.5. Lectura guiada de poemas, de relatos e de obras, recoñecendo as características dalgúns modelos.	B5.3. Identificar o xénero literario ao que pertencen uns textos dados..	LGB5.3.1. É quen de identificar o xénero literario ao que pertencen uns textos dados: narrativa, poesía e teatro.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CCEC

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO	TERCEIRO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• o				
• b • e • o	B5.6. Recreación e composición de poemas e relatos para comunicar sentimentos, emocións, preocupacións, desexos, estados de ánimo ou lembranzas, recoñecendo as características dalgúns modelos.	B5.4. Recrear e compoñer poemas e relatos a partir de modelos sinxelos.	LGB5.4.1. Recrea e compón poemas e relatos, a partir de modelos sinxelos, para comunicar sentimentos, emocións, preocupacións, desexos, estados de ánimo ou lembranzas.	• CCL • CCEC • CSC
• b • d • e	B5.7. Dramatización e lectura dramatizada de situacións de textos literarios.	B5.5. Participar activamente en dramatizacións de situacións e de textos literarios.	LGB5.5.1. Participa activamente en dramatizacións de situacións e de textos literarios.	• CCL
• a • d • e • o	B5.8. Valoración da literatura en calquera lingua (maioritaria, minoritaria ou minorizada), como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.	B5.6. Valorar a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.	LGB5.6.1. Valora a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.	• CCL • CSC • CCEC
• a • d • e • o	B5.9. Interese por coñecer os modelos narrativos e poéticos que se utilizan noutras culturas. B5.10. Comparación de imaxes, símbolos e mitos facilmente interpretables que noutras culturas serven para entender o mundo e axudan a coñecer outras maneiras de relacións sociais.	B5.7. Amosar interese, respecto e tolerancia ante as diferenzas persoais, sociais e culturais.	LGB5.7.1. Aмосa curiosidade por coñecer outros costumes e formas de relación social, respectando e valorando a diversidade cultural.	• CCL • CCEC

METODOLOXÍA (aplicada no 1º e 2º trimestre)

Os alumnos han de iniciarse na utilización da linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita, de representación, interpretación e comprensión da realidade. Necesitamos dotar ao alumnado de ferramentas para que poidan desenvolverse en múltiples contextos, dominando a lingua oral e escrita de forma funcional.

Debemos ter en conta que cada alumno parte dunhas fortalezas individuais que hai que seguir desenvolvendo. Estas fortalezas axudarannos a definir a predominancia de cada unha das súas intelixencias, polo que as tarefas a realizar estarán pensadas desde a teoría das intelixencias múltiples como posibilidade para que todo o alumnado chegue a comprender aqueles contidos que necesita adquirir para alcanzar os obxectivos de aprendizaxe que pretendemos.

Nesta área, os alumnos iníciense no desenvolvemento das habilidades da linguaxe; por iso, deberán manexar diferentes destrezas que impliquen o traballo en grupo colaborador como unha forma de adestrar a capacidade empática de poñerse no lugar doutras persoas e saber expresar en función do contexto e a intención comunicativa o que pode suceder en situacións reais e cotiás.

Os contidos da área de Lingua Galega e Literatura están organizados arredor duns conceptos fundamentais vinculados a contextos reais, polo que será importante traballar a parte competencial de forma que o coñecemento se transforme en acción e aplícalo a proxectos reais próximos ao alumnado.

5. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS (empregados durante a educación presencial)

Os recursos empregados poden favorecer a consecución dos obxectivos marcados. O nivel de dotación de recursos pode representar un factor determinante no proceso educativo, aumentando ou diminuíndo as posibilidades de éxito na consecución das metas.

Dentro dos recursos que se van usar no desenvolvemento e aplicación desta proposta destacan:

a) Recursos materiais.

Podemos empregar distintos materiais empezando polos obxectos da vida cotiá e familiar tanto convencionais coma non convencionais.

- Obxectos do contorno: produtos naturais, elementos da vida cotiá, material de refugallo.
- Materiais elaborados: material funxible, láminas, fotografías, xogos didácticos, instrumentos específicos de cada área,...
- Recursos impresos: libros do alumno, libros de consulta, revistas, xornais, folletos, fichas de traballo,...
- Material audiovisual: reprodutor de CDs, CDs, materiais dixitalizados das diferentes editoriais, gravacións.

- Material informático: ordenador, proxector, pantalla dixital, programas multimedia educativos, recursos web.
- Recursos do profesor: guías didácticas, cadernos de actividades, libros de actividades de apoio e de ampliación.
- ...

b) **Recursos humanos:** mestres titores, outros mestres (especialistas, mestra de P.T., mestra de A.L.), centro (Equipo Directivo, Departamento de Orientación, Equipos Docentes), pais/nais, familias, concello e diferentes colectivos de asociacións culturais e deportivas da comarca.

6. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Aplicados na 1ª e 2ª avaliación (modificados para a terceira cun acordo de claustro)

A Orde do 9 de xuño de 2016 regula a avaliación en Educación Primaria en Galicia.

A avaliación terá un carácter formativo e permitirá incorporar medidas de ampliación, enriquecemento e reforzo. Avaliaremos os procesos de ensino-aprendizaxe e a práctica docente en relación coa adecuación ao alumnado, co logro dos obxectivos de nivel e das áreas e co desenvolvemento das competencias clave.

A avaliación será continua, global, formativa e integradora tendo en conta o progreso do alumnado no conxunto das áreas.

Os criterios de avaliación das áreas serán referente fundamental para valorar o grao de adquisición das competencias clave.

Estableceranse as medidas máis adecuadas para que as condicións de realización das avaliacións se adapten ás necesidades do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo.

No contexto do proceso de avaliación continua, cando o progreso dun alumno/a non sexa o adecuado, estableceremos medidas de reforzo educativo. Estas medidas adoptaranse en calquera momento do curso, tan pronto como se detecten dificultades, e estarán dirixidas a garantir a adquisición das competencias imprescindibles para continuar o proceso educativo.

Os resultados da avaliación expresaranse nos termos de insuficiente (IN) para as cualificacións negativas, suficiente (SU), ben (BE), notable (NT) ou sobresaliente (SB) para as cualificacións positivas. A estes termos engadiráselles unha cualificación numérica, sen empregar decimais, nunha escala de un a dez, coas seguintes correspondencias:

Insuficiente: 1, 2, 3 ou 4.

Suficiente: 5.

Ben: 6.

Notable: 7 ou 8.

Sobresaliente: 9 ou 10.

Nas sesión de avaliación participarán o profesor/a titor/a e o profesorado que imparta docencia no grupo, e poderán contar co asesoramento do Dpto. de Orientación. A cualificación das áreas será decidida polo/a mestre/a que as imparta. Na área de Educación Artística, a nota porase tendo en conta o progreso do/a alumno/a no conxunto da área.

Os procedementos e instrumentos de avaliación fan referencia ao conxunto de estratexias a técnicas de obtención de información para guiar o proceso de avaliación do alumnado.

Entre outras podemos citar:

- A observación sistemática. Rexistro anecdótico.
- Análise das producións dos/as alumnos/as. Cadernos, resumos, fichas, textos escritos ou producións orais.
- Intercambios orais co alumnado mediante entrevistas individuais, diálogos, postas en común ou debates.
- Outras probas. Obxectivas, resolución de exercicios.
- Valoración da capacidade, interese, actitude, sociabilidade e corrección no trato.

Enviarase información escrita ás familias, dun xeito trimestral, a través dun boletín de cualificacións.

Ao finalizar o 3º curso de E.P. os/as alumnos/as serán sometidos a unha proba individualizada de carácter externo que terá unha finalidade informativa e orientadora, tanto para as familias coma para o centro educativo.

Para a avaliación do alumnado de 3º, no noso centro educativo, os criterios, instrumentos e porcentaxes que se aplicarán son os que aparecen detallados a continuación:

ÁREA	CRITERIOS CUALIFIC.	INSTRUMENTOS DE CUALIFICACIÓN	PORCENTAXE
Linguas Galega e Castelá	Traballo diario	<ul style="list-style-type: none"> - Libro de texto. - Caderno. - Fichas. - Rematar no tempo establecido. - Exposicións orais. - Composicións escritas. - ... 	20%
	Actitude persoal.	<ul style="list-style-type: none"> - Respecto aos demais. - Atención e concentración. - Esfuerzo e interese. - Participación activa. - Coidado do material. - Cumpre as normas. 	20%
	Probas	<ul style="list-style-type: none"> - Orais. - Outras probas. 	60%

ÁREA	CRITERIOS CUALIFIC.	INSTRUMENTOS DE CUALIFICACIÓN	PORCENTAXE
Matemáticas	Traballo diario	<ul style="list-style-type: none"> - Libro de texto. - Caderno. - Fichas. - Rematar no tempo establecido. - Exposicións orais. - Composicións escritas. - ... 	20%
	Actitude persoal.	<ul style="list-style-type: none"> - Respecto aos demais. - Atención e concentración. - Esfuerzo e interese. - Participación activa. - Coidado do material. - Cumpre as normas 	20%
	Probas	<ul style="list-style-type: none"> - Orais. - Escritas - Cálculo mental. 	60%

ÁREA	CRITERIOS CUALIFIC.	INSTRUMENTOS DE CUALIFICACIÓN	PORCENTAXE
Ciencias da Natureza	Traballo diario	<ul style="list-style-type: none"> - Caderno do alumno. - Fichas. - Traballos de investigación. - Rematar a tarefa no tempo establecido. - Exposicións orais. - Traballos de investigación 	20%
	Actitude persoal.	<ul style="list-style-type: none"> - Respecto aos demais. - Atención e concentración. - Esfuerzo e interese. - Participación activa. - Coidado do material. - Cumpre as normas. 	20%
	Probas	<ul style="list-style-type: none"> - Orais. - Outras... 	60%

ÁREA	CRITERIOS CUALIFIC.	INSTRUMENTOS DE CUALIFICACIÓN	PORCENTAXE
Ciencias Sociais	Traballo diario	<ul style="list-style-type: none"> - Caderno do alumno. - Fichas. - Traballos de investigación. - Rematar a tarefa no tempo establecido. - Exposicións orais. - Traballos de investigación 	20%
	Actitude persoal.	<ul style="list-style-type: none"> - Respecto aos demais. - Atención e concentración. - Esfuerzo e interese. - Participación activa. - Coidado do material. - Cumpre as normas. 	20%
	Probas	<ul style="list-style-type: none"> - Orais. - Outras... 	60%

ÁREA	CRITERIOS CUALIFIC.	INSTRUMENTOS DE CUALIFICACIÓN	PORCENTAXE
Valores Sociais e Cívicos	Traballo diario	<ul style="list-style-type: none"> - Fichas. - Traballos de investigación. - Rematar a tarefa no tempo establecido. - Exposicións orais. - Traballos de investigación 	60%
	Actitude persoal.	<ul style="list-style-type: none"> - Respecto aos demais. - Atención e concentración. - Esfuerzo e interese. - Participación activa. - Coidado do material. - Cumpre as normas. 	20%
	Probas	<ul style="list-style-type: none"> - Orais. - Outras... 	20%

7. PROCEDEMENTOS PARA AVALIAR A PROPIA PROGRAMACIÓN

Para avaliar a nosa programación docente e establecer estratexias de melloa da mesma cubriremos o seguinte cadro de rexistro:

ASPECTOS A VALIAR	A DESTACAR...	A MELLORAR...	PROPOSTAS DE MELLORA PERSOAL
Temporalización das unidades didácticas			
Desenvolvemento dos obxectivos			
Adquisición estándares de aprendizaxe			
Manexo dos contidos na unidade			
Realización de tarefas			
Ferramentas de avaliación			
Recursos			
Atención á diversidade			

8. MÍNIMOS ESIXIBLES

LINGUA CASTELÁ E LITERATURA

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	
LCB1.1.1.	Expresa de forma global, ideas, opinións e sentimentos con certa claridade.
LCB1.1.2.	Aplica as normas sociocomunicativas: escoita atenta, espera de quendas, respecto da opinión dos e das demais.
LCB1.2.2.	Exprésase cunha pronunciación e unha dicción correctas.
LCB1.5.1.	Comprende de forma global a información xeral de textos orais de uso habitual, do ámbito escolar e social, identifica o tema e selecciona as ideas principais: noticias, contos, folletos informativos, narracións, textos científicos, anuncios publicitarios, receitas médicas....

LCB1.9.1.	Emprega de xeito efectivo a linguaxe oral para comunicarse e aprender: escoita e pregunta para asegurar a comprensión.
LCB2.1.1.	Le en voz alta, sen dificultade, diferentes tipos de textos apropiados á súa idade.
LCB2.1.2.	Le en silencio textos sinxelos próximos á súa experiencia.
LCB2.2.1.	Resume, respondendo a preguntas e reflectindo as ideas principais, textos de diversa tipoloxía textual.
LCB2.3.5.	Iníciase na utilización do dicionario de xeito guiado.
LCB3.1.1.	Escribe, con axuda e en diferentes soportes, textos sinxelos propios da vida cotiá, do ámbito escolar e social, utilizando elementos de cohesión básicos: noticias, contos, folletos informativos, narracións, textos científicos, anuncios publicitarios, receitas, instrucións, normas....
LCB3.1.2.	Respecta as normas gramaticais e ortográficas básicas, propias do nivel.
LCB3.1.3.	Reproduce textos ditados sinxelos.
LCB3.1.4.	Presenta os seus traballos con caligrafía clara e limpeza: evitando riscos, inclinación de liñas etc.
LCB3.3.1.	Emprega, de xeito guiado e segundo modelos, estratexias de planificación, textualización e revisión do texto.
LCB3.7.1.	Produce os textos establecidos no plan de escritura axeitados á súa idade e nivel.
LCB4.1.1.	Recoñece e identifica as categorías gramaticais básicas: presentar ao nome, substituír ao nome, expresar características do nome, expresar acción.
LCB4.1.2.	Utiliza con corrección os tempos verbais: presente, pasado e futuro, ao producir textos orais e escritos.
LCB4.2 CNB1.1.1.1.	Utiliza palabras sinónimas, antónimas, polisémicas, frases feitas, na expresión oral e escrita.

MATEMÁTICAS

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	
MTB1.1.1.	Analiza e comprende o enunciado dos problemas (datos, relacións entre os datos, contexto do problema, pregunta realizada).
MTB1.3.1.	Iníciase na utilización de ferramentas tecnolóxicas, nomeadamente a calculadora, para a realización de cálculos numéricos, para aprender e resolver problemas.
MTB2.1.1.	Le, escribe e ordena números ata o 10.000.
MTB2.1.2.	Aproxima números á decena, centena e millar.
MTB2.2.3.	Descompón, compón e redondea números naturais, interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.
MTB2.3.1.	Constrúe e memoriza as táboas de multiplicar, utilizándoas para realizar cálculo mental.
MTB2.3.2.	Realiza cálculos numéricos coa operación de multiplicación na resolución de problemas contextualizados.
MTB2.3.4.	Realiza cálculos numéricos coa operación de división dunha cifra na resolución de problemas contextualizados.
MTB2.3.5.	Identifica e usa os termos propios da multiplicación e da división.
MTB2.4.1.	Resolve problemas que impliquen o dominio dos contidos traballados, empregando estratexias heurísticas, de razoamento.

MTB3.2.2.	Compara e ordena medidas dunha mesma magnitude.
MT3.3.3.	Resolve problemas da vida real utilizando as unidades de medida máis usuais.
MT4.1.1.	Coñece e identifica os elementos básicos dos corpos xeométricos (lado e vértice).
MT5.1.3.	Interpreta gráficas de táboas extraendo a información explícita.

CIENCIAS DA NATUREZA

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	
CNB1.1.1.	Busca, selecciona e organiza a información importante, obtén conclusións e comunica o resultado de forma oral e escrita de maneira ordenada, clara e limpa, en diferentes soportes.
CNB1.1.2.	Manifesta certa autonomía na observación, planificación e execución de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións.
CNB1.3.1.	Coñece e aplica estratexias para estudar e traballar de forma eficaz individualmente e en equipo, amosando habilidades para a resolución pacífica de conflitos.
CNB2.1.1.	Explica a morfoloxía externa do propio corpo, o seu funcionamento nun sentido global e os cambios nas distintas etapas da vida.
CNB2.2.1.	Emprega hábitos de hixiene, de exercicio e de alimentación sa na escola.
CNB2.3.2.	Diferencia entre dieta equilibrada e non equilibrada e elabora un menú saudable na escola.
CNB3.1.1.	Observa, identifica e recoñece as características básicas e clasifica animais vertebrados e invertebrados do seu contorno, con criterio científico.
CNB3.1.2.	Observa, identifica e recoñece as características das plantas do seu contorno e clasifícaaas con criterio científico.
CNB3.2.1.	Coñece as funcións de relación, reprodución e alimentación de un ser vivo e as explica empregando diferentes soportes.
CNB4.1.2.	Emprega actitudes responsables de aforro enerxético e de recollida de residuos na escola.

CIENCIAS SOCIAIS

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	
CSB1.1.1.	Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas), selecciona a relevante, a organiza, analiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito.
CSB1.2.1.	Participa en actividades individuais e de grupo e, emprega estratexias de traballo cooperativo adoitando un comportamento responsable, construtivo e solidario e respecta os principios básicos do funcionamento democrático.

CSB2.1.1.	Identifica, localiza os elementos principais do Sistema Solar: o Sol, os planetas e reconece algunhas das súas características básicas empregando as TIC.
CSB2.2.1.	Describe de forma sinxela os movementos terrestres, o eixe de xiro e os polos xeográficos.
CSB2.2.2.	Expón, de maneira sinxela, como se produce o cambio entre o día e a noite e as estacións do ano como consecuencia dos movementos terrestres
CSB2.2.3.	Identifica a Lúa como satélite da Terra e describe algunha das súas características principais.
CSB2.4.1.	Reconece as distintas formas de representación da Terra, planos, mapas, planisferios e globos terráqueos.
CSB2.7.1.	Identifica e nomea fenómenos atmosféricos e describe as causas que producen a formación das nubes e as precipitacións.
CSB2.10.1.	Interpreta mapas do tempo sinxelos de Galicia distinguindo os seus elementos principais.
CSB2.13.1.	Define paisaxe, identifica os seus elementos e reconece as diferentes tipos de paisaxe básicas na comunidade autónoma.
CSB2.14.1.	Localiza nun mapa os principais elementos da paisaxe: unidades de relevo e ríos máis importantes da comunidade autónoma.
CSB3.2.1.	Reconece, partindo da realidade galega, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural.
CSB3.5.1.	Coñece, utiliza e respecta as normas básicas de circulación.
CSB4.3.1.	Identifica algúns vestixios do pasado na contorna e reconece o seu valor como fonte histórica.
CSB4.4.1.	Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico do contorno próximo e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora.

VALORES SOCIAIS E CÍVICOS

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	
VSCB1.3.2.	Realiza un adecuado recoñecemento e identificación das súas emocións e das demais persoas.
VSCB1.3.3	Expresa os seus sentimentos, necesidades e dereitos, á vez que respecta os dos e das demais nas actividades cooperativas.
VSCB1.7.2.	Desenvolve actitudes de respecto cara aos demais en situacións formais e informais da interacción social.
VSCB2.2.1.	Colabora en proxectos grupais escoitando activamente, demostrando interese polas outras persoas.

VSCB2.8.2.	Establece e mantén relacións emocionais amigables, baseadas no intercambio de afecto e a confianza mutua.
VSCB3.2.1.	Amosa boa disposición a ofrecer e recibir axuda para a aprendizaxe.
VSCB3.3.1.	Participa na elaboración das normas da aula.
VSCB3.3.2	Respecta as normas do centro escolar.
VSCB3.5.1.	Expón os dereitos básicos da infancia.
VSCB3.6.2.	Realiza diferentes tipos de actividades independentemente do seu sexo.

LINGUA GALEGA E LITERATURA

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

LGB1.1.1.	Comprende as ideas principais dun texto oral sinxelo dos medios de comunicación, extraendo o sentido global da mensaxe.
LGC1.3.1	Participa nunha conversa entre iguais, comprendendo o que di o interlocutor e intervindo adecuadamente.
LGB1.3.4.	Participa no traballo en grupo.
LGB2.1.6.	Emprega o dicionario, de xeito guiado, para resolver dúbidas de vocabulario que atopa nos textos.
LGB2.6.3.	Le textos, adaptados e próximos á súa experiencia, en silencio, sen dificultade.
LGB3.5.1.	Usa de xeito guiado, programas informáticos de procesamento de texto.
LGB4.1.4.	Identifica nun texto os substantivos e adxectivos.
LGB4.1.5.	Sinala o xénero e número de palabras dadas e é quen de cambiálo.
LGB4.4.1.	Usa diversos conectores básicos entre oracións: adición e causa.

9. MEDIDAS DE RECUPERACIÓN PARA O ALUMNADO CON ÁREAS PENDENTES

No terceiro nivel de Educación Primaria se houbera algún alumno que promocionase con algunha asignatura suspensa levaríanse a cabo distintas medidas de reforzo como

adaptacións metodolóxicas de agrupamento, de espazos e tempos, grao de complexidade das actividades, actividades alternativas e/ou complementarias, ...

10. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

A avaliación inicial será o punto de referencia para a toma de decisións relativas ao desenvolvemento do currículo así como para adoptar medidas de apoio, reforzo e recuperación oportunas para cada alumno/a. Para obter esta información empregamos diferentes instrumentos como informes dos titores anteriores, cuestionarios, entrevistas individuais,...

Unha educación de calidade será a que asuma as diferenzas interindividuais e trate de convertilas nun elemento potenciador da aprendizaxe e iso é o que queremos conseguir. Rexirémosnos polo principio de normalización tratando de poñer énfase na idea de que o desenvolvemento do noso alumnado require da intervención dos demais en distintas formas.

A respostas, contempladas no Decreto 229/2011, e que nós aplicaremos son:

- Os niveis de concreción curricular de que dispón o noso sistema educativo supoñen a adaptación progresiva do currículo común para todo o alumnado.
- Solicitaremos a dotación de servizos específicos en función das necesidades educativas tan pronto como estas sexan detectadas coordinando a labor de todos os mestres que incidamos no proceso ensino – aprendizaxe e, dun xeito moi especial, coas mestras de P.T. e A.L.
- Estableceremos unha organización escolar flexible e ao servizo das necesidades detectadas: horarios e espazos flexibles, coordinación dos equipos docentes,..
- Mantemos tamén unha estreita colaboración co Departamento de Orientación que no seu Plan de Orientación Educativa recolle programas de orientación dirixidos a optimizar os procesos de aprendizaxe e a consecución das CCCC.

Partindo do principio de individualización deseñaremos actividades de reforzo e ampliación, empregando unha metodoloxía que permita diferentes ritmos de aprendizaxe.

11. EDUCACIÓN EN VALORES

A comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e a comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional traballaránse en todas as disciplinas.

Fomentaremos a calidade, equidade e inclusión educativas das persoas con discapacidade, a igualdade de oportunidades e a non discriminación por discapacidade, medidas de flexibilidade e alternativas metodolóxicas, adaptacións curriculares, accesibilidade universal, deseño para todas as persoas, atención á diversidade e todas aquelas medidas que sexan necesarias para conseguir que o alumnado con discapacidade poida acceder a unha educación de calidade en igualdade de oportunidades.

Promoveremos o desenvolvemento de valores que fomenten a igualdade efectiva entre homes e mulleres e a prevención da violencia de xénero e dos valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, así como a aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento da violencia terrorista, a pluralidade, o respecto polo Estado de dereito, o respecto e consideración polas vítimas do terrorismo e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.

12. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR

O noso centro inclúe dentro do seu proxecto educativo un programa de promoción da lectura, o Proxecto Lector do Centro, onde se integran actuacións destinadas ao fomento da lectura, da escritura e das habilidades no uso, no tratamento e na produción da información, en apoio das competencias clave.

Contamos cunha biblioteca escolar de centro, instrumento fundamental para o desenvolvemento do programa de promoción da lectura, como centro de referencia de recursos, da lectura, da información e da aprendizaxe e punto de encontro para o alumnado que facilita a comunicación, a creatividade, as aprendizaxes e o traballo colaborativo ademais de estimular os intercambios culturais no centro.

O alumnado de 3º curso adica 30 minutos diarios ao fomento da lectura. Dispoñemos dunha biblioteca de aula con exemplares pertencentes aos distintos xéneros aportados pola biblioteca e polos propios alumnos.

Desenvolveremos a comprensión lectora. Aprenderemos a ler textos diferentes, en soportes variados, con obxectivos e formas de lectura diferentes.

Fomentaremos o hábito lector e a formación do lector literario: querer ler, disfrutar da lectura e integrar esta na vida persoal.

Leremos para aprender, saber empregar as estratexias lectoras adecuadas, as tarefas concretas de aprendizaxe, segundo as características de cada situación e de cada materia.

No mes de setembro o equipo do Proxecto Lector propondrá as lecturas e actividades que se consideren axeitadas para cada nivel das que nós tamén disfrutaremos.

13. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN TIC

As TIC son unha ferramenta ao servizo do proceso de ensino – aprendizaxe e, polo tanto, o seu éxito na incorporación á práctica docente residirá na súa integración nun modelo educativo coherente no que deben ter cabida moitos materiais didácticos e variadas formas de traballar.

As TIC non deben eliminar nin excluír outros medios materiais e recursos didácticos, a súa utilización debe ser programada nos diferentes niveis de concreción do currículo e ser un instrumento máis na aula convivindo con outros máis convencionais e tradicionais.

Aproveitaremos o seu uso para:

- Potenciar a capacidade de razoamento do alumnado, a súa motivación e o seu afán de coñecemento.
- Espertar o interese por coñecer cousas diversas e lograr que utilicen pautas axeitadas para chegar á información a través das TIC.
- Fomentar o espírito crítico coa información obtida.
- Utilizar as posibilidades de orden como ferramenta e medio para reforzar ou adquirir coñecementos ou habilidades.
- Empregar software educativos adecuados ao nivel.
- Usar no traballo cotián o procesador de textos.

14. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LINGÜÍSTICO

O desenvolvemento dos currículos das distintas linguas incorporan unha referencia expresa ao plurilingüismo, na medida en que a competencia en cada lingua interactúa e se enriquece co coñecemento das outras linguas e contribúe a desenvolver destrezas e capacidades que son a base da competencia en comunicación lingüística. Isto e a alusión, igualmente explícita, a actitudes interculturais de respecto a diferentes xeitos de expresarse e actuar, promove o desenvolvemento simultáneo do plurilingüismo e da interculturalidade.

Así, na educación, primaria é especialmente salientable que as aprendizaxes de linguas establecidas no currículo desta etapa serán tratadas de xeito integrado buscando espertar a curiosidade e o interese por outras linguas e culturas distintas da propia promovendo o respecto cara as persoas falantes destas linguas.

No mes de setembro o equipo de Dinamización do Proxecto Lingüístico dará a coñecer as propostas de actividades a realizar no presente curso e decidiremos a nosa participación naquelas que se consideren axeitadas a este nivel educativo.

15. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA

As accións a desenvolver para contribuir ao Plan de Convivencia desde o 1º nivel de E.P. son:

- Actividades para favorecer a acollida, a integración e a participación do alumnado.
- Actividades para favorecer a convivencia dentro do grupo clase (establecemento de normas de aula, traballos colaborativos, encargados de aula con reparto de funcións, delegados/as...)

- Potenciación da solución pacífica de conflitos, para o que teremos habilitaremos un recuncho na aula onde o alumnado poida reflexionar e falar tentando solventar as diferenzas dun xeito dialogado. Conmemoración do día da Paz.
- Desenvolvemento das habilidades sociais do alumnado (programa do D.O.).
- Actividades de sensibilización fronte ao acoso escolar.
- Actividades de sensibilización da comunidade educativa na igualdade de xénero.

16. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRESCOLARES

O alumnado do 3º nivel de Educación Primaria participará naquelas actividades que propoña o Equipo de Actividades Extraescolares do centro que se consideren axeitadas a este nivel.

As actividades **complementarias** son aquelas que se realizan co alumnado en horario lectivo e que, formando parte da programación, teñen carácter diferenciado polo momento, espazo ou recursos que se utilizan. Son organizadas polos niveis.

As actividades **extraescolares** son aquelas que, sendo organizadas polo centro e figurando na P.X.A., aprobada polo Consello Escolar realízanse fóra do horario lectivo. Son organizadas polos niveis, as AMPAS, o Concello ou outras organizacións.

Entre os obxectivos que perseguen actividades podemos destacar:

- Completar a formación que reciben os alumnos nas actividades académicas.
- Permitir a apertura do alumnado cara ao ámbito físico e cultural que o rodea.
- Fomentar unha maior motivación e a participación activa do alumno en actividades de tipo cultural, de ocio e tempo libre.
- Contribuír ao desenvolvemento de valores e actitudes axeitadas relacionadas coa interacción e o respecto cara aos demais, e o coidado do patrimonio natural e cultural.
- Favorecer a colaboración e coordinación entre os distintos sectores da comunidade educativa.
- Establecer vínculos entre o centro e aquelas institucións como fundacións, concellos e diversas entidades locais que desenvolven actividades culturais e deportivas.

As saídas fóra do centro desempeñan un importante papel no ensino de todas as áreas ao facilitar a observación e o encontro co medio natural, social, cultural e laboral e os procesos e fenómenos que neles teñen lugar. O seu emprego favorecerá o desenvolvemento de contidos de interese para diversas áreas curriculares, ademais de contribuír ao desenvolvemento de competencias clave. Estas saídas deben ter:

- **Fins educativos**, xa que deben servir para ampliar os coñecementos dos alumnos e obter unha actitude nova que lle permita ir desenvolvendo aspectos relacionados con aprender a ser, aprender a coñecer, aprender a facer e aprender a vivir xuntos.
- **Carácter motivador**, para que o alumno poida desenvolver a súa capacidade creativa e as súas propias alternativas para afrontar os problemas.
- **Carácter sensibilizador**, ao favorecer unha maior apertura a outras realidades.
- **Carácter socializador**, xa que a saída debe desenvolverse como actividade de grupo.

O concello de Oleiros ofrecenos unha ampla gama de actividades culturais (coñecemento do entorno, actividades de biblioteca, concertos musicais, colaboración con asociacións culturais diversas...) nas que estamos dispostos/as a participar.